Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 49 (9285). ● 1988 йил 11 март ● жума ● Баҳоси 3 тийин.

Бутуниттифоқ партия XIX конференцияси арафасида

ПОКЛАНИШ

БУНДАН қарийб бир йил муқаддам КПСС Марказий Комитети «Партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш борасида Тошкент область ташкилотининг ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида» қарор қабул қилган эди. Мазкур қарор қандай бажарилаётгани тўғрисида Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари Т. А. АЛИМОВ ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда гапириб берди:

— КПСС Марказий Комитетининг комплекс тусдаги бу қарори жами ишимизни тубдан ўзгартиришга, қайта қуришда туб бурилиш бўлишини таъминлашга қаратилгандир. Очиғини айтадиган бўлсак, қайта қуриш шу қарорга қадар имиллаб амалга оширилаётган эди, — деди Темур Аъзамович. — Қарорда ишдаги жиддий камчиликларимиз кўрсатиб берилди, унда кўпгина ярамас ҳодисаларнинг келиб чиқиш сабаблари ойдинлаштирилди. Партия сафларига ёт унсурлар кириб олиб, уни ифлослантириб қўйганлиги, партия ташкилотлари принципиаллик ва жанговарликдан маҳрум бўлиб қолганлиги оқибатида ана шу ярамас воқеалар юзага келди ва шулар сабабли ҳозир ҳам бундай иллатлар содир бўлиб турибди.

Партиямиз учун партия сафларининг ўсиши ҳеч қачон асосий мақсад бўлган эмас. Шунинг учун ҳам ўтмиш хатоларидан сабоқ чиқариб олиб, биз партия сафларининг ўсишини икки марта камайтирдик. КПССга кирувчилар олдига каттароқ талаблар қўйилмоқда. Ҳамма жойда партияга танлаб олишнинг икки йиллик системасини жорий этдик. Эндиликда ўз ҳаётини партия билан боғлаш истагини билдирган ҳар бир одамни бошланғич партия ташкилоти олдиндан ўрганиб боради, бунда меҳнат коллективининг фикри, албатта, эътиборга олинади. Айни вақтда партия ташкилотлари ўз сафларини тозалашга ҳам киришдилар.

Қўлида партия билети бўлган ҳар бир кишини ва бундай билет қандай одамга топширилаётганини синчиклаб ўрганишдек вазифа зиммамизга юкланган эди.

КПСС Марказий Комитетининг қарори апрель ойининг сарин еллари ғафлат уйқусидан уйғотган ҳаётнинг теран жараёнларини диққат билан ўрганишни, муаммоларни ҳал этишнинг кечаги усулларидан, сийқаси чиққан қарорлардан воз кечишни талаб этди.

Владимир Ильич Ленин партия сафларининг поклиги ҳақида қайғуриб 1922 йилда бундай деб ёзган эди. «Партиянинг пролетар сиёсатини тамомила англаб амалга ошира оладиган коммунист бўлмаган аъзолардан халос қилишни енгиллаштириш учун яна баъзи чораларни ишлаб чиқиш керак».

Областда ана шундай тадбирлардан бири сифатида коммунистларни аттестациядан ўтказа бошладик. Бу тадбирни партияни тозалаш билан сира-сира қиёслаш мумкин эмас. Бу тозалаш эмас, балки қайта қуриш шароитида ҳар бир коммунистнинг, бутун партия ташкилотининг авангардлик ролини ошириш йўлларидан биридир. Иккинчи жиҳатдан эса, бу партия сафларини номуносиб унсурлардан қатъиян тозалашдир, бу эса КПСС Устави талабларига, унинг коммунистнинг бурчлари тўғрисидаги иккинчи параграфига ва масъулияти ҳақидаги тўққизинчи параграфига тўла жавоб беради. Ветеранларнинг хотирлашича, ўтган йилларда бўлган тозалаш чоғида коммунистнинг тақдирини асосан уч киши ҳал этар эди. Ҳозир эса сўнгги сўзни ҳатто аттестация комиссияси ҳам эмас, балки коммунистни аттестациядан ўтказиш ёки ўтказмасликни ҳал этадиган партия ташкилоти айтади.

Аттестация шартларига кўра, аттестациядан ўта олмаган коммунист партия сафидан чиқарилади, ундан шартли тарзда ўтган КПСС аъзоси эса бир йилдан кейин яна аттестация қилиниш билан партиявий тартибда жазоланади.

Аттестация ҳар бир коммунистга ўзини ва партиядош ўртоғини яна бир карра текшириб кўришга, жўн бўлмаган ҳозирги вазиятда ўз ўрнини белгилаб олишга, партия билан халқ олдидаги шахсий жавобгарлик мезонини англаб олишга имкон беради. Бу баландпарвоз гап эмас. Эндиликда биз ўтмишдаги «ғалаба»ларга ва унга ўзимиз қўшган шахсий ҳиссага бошқачароқ мезонлар билан баҳо бермоқдамиз. Ҳозир биз кимлар биз билан бирга-ю, кимлар бизга қарши эканини, кимлар умуман қайта қуришдан четда турганини, кимлар эски муносабатлар юкини орқага тортаётганини ва кимлар яшириниб олиб, орқаротдан зарба бериш учун қулай фурсатни кутиб турганини аниқ белгилаб олишга ҳаракат қилмоқдамиз. Бу ўринда соддагина даъватлар билан иш битмайди.

Агар илгари ўғрилар ва порахўрларни асосан маъмурий органлар фош этиб, омма эса рўй-рост айтадиган бўлсак, жим турган бўлса, эндиликда одамларнинг кўзи очилди, улар ҳаракатга келиб қолишди.

Тошкент область партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумида бюро қайта қуришга раҳбарлик тўғрисида ҳисобот берди. Ана шу пленумда коммунистлар XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида КПСС Уставига коммунистларнинг аттестациядан ўтишини шарт қилиб қўядиган янги банд киритиш тўғрисида таклиф айтдилар. Партиявий ишнинг бу янги формаси ҳозирча фақат Тошкент областида ўтказилмоқда.

Ростини айтадиган бўлсак, аттестация одамларнинг феъл-атворини шу қадар тез ўзгартириши мумкинлигини ўзимиз ҳам кутмаган эдик. Аттестация кишиларнинг гражданлик позициясига, коллективлардаги аҳлоқий вазиятни соғломлаштиришга хайрли таъсир ўтказмоқда. Бу борада Янгийўлдаги ун заводи ибрат кўрсатди. Шаҳар партия комитети шу коллективда содир бўлган мураккаб вазиятни ҳисобга олиб, бу ерда аттестация ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди. Корхона план топшириқларини ва маҳсулот етказиб бериш шартномаларини бажармай келар, маҳсулот сифати пасайиб кетган эди. Коллективда кўпчилик ишга бефарқ бўлиб қолди, ўз кучларига ишонмай қўйди. Аттестация туфайли аҳвол ўзгарди. Шу тадбирни ўтказиш чоғида КПССнинг тўрт аъзоси, жумладан завод директори А. Хайруллаев ва партия бюросининг секретари Ф. Раҳматуллаев аттестациядан шартли тарзда ўтказилди. Икковига виговор эълон қилинди, уларнинг раҳбарлик лавозимларда ишлаши мақсадга мувофиқ эмас, деб топилди. Раҳбарлар билан бир қаторда оддий коммунистларга нисбатан ҳам талабчанликнинг ортиши бутун коллектив кайфиятида туб бурилишга олиб келди. Ярим йил ичида корхона қолоқликка барҳам бериб, йиллик планни муваффақиятли бажарди, фойда кўриб ишлай бошлади.

Бошқа бир мисолни ҳам айтиб ўтайлик. Кейинги уч йил мобайнида Ўзбекистон металлургия заводининг мартен цехи планни муттасил бажармай келди. Коллективда партиявий иш сусайиб кетган, технология интизоми бўшашган эди, прогулларга йўл қўйиб берилarди. медицина ҳушёрхонасига тушган одамлар орасида коммунистлар ҳам бор эди. Бу коллективни соғломлаштириш учун комбинат партия комитети у ерда коммунистларни аттестациядан ўтказди. Ишда хатоларга йўл қўяётган, дуруст ишламаётган кишилар биринчи галда аттестация комиссиясига келдилар. Аттестация комиссиясида суҳбатдан ўтган 20 кишининг беш нафари аттестациядан шартли тарзда ўтказилиб, партиявий тартибда жазо олди, уч киши, жумладан партия группа ташкилотчиси ҳам партиядан ўчирилди. Бу қандай натижа берди. Цех партия ташкилоти мустаҳкамланди, ишнинг кўзини билиб, меҳнат қила бошлади, коллективда маънавий-психологик вазият ўзгарди. Натижада цех коллективи қолоқликка чек қўйиб, йиллик планни муддатидан илгари бажарди.

Областда энг йирик бўлган Тошкент теплица комбинатида аттестация ўтказилиши ишга ёрдам берди. Бу корхона кўп вақтдан бери республика пойтахтига сабзавот етказиб бериш планини барбод этиб келаётган эди, нотўғри техникавий раҳбарлик, интизомнинг бузилиши, ғийбатлар коллективнинг жонига теккан эди. Район партия комитети ишни ўнглаб олиш учун даставвал партбюро аъзоларини, раҳбар коммунистларни аттестациядан ўтказди. Натижада партбюронинг 8 аъзосидан бештаси, жумладан директор ҳам аттестациядан шартли тарзда ўтказилди, бюро аъзоларидан бири аттестациядан ўта олмади. Корхона раҳбарлари ўзгартирилди. Ҳозир комбинатда ишлар бошқача бормоқда.

Биз аттестация ўтказишга шошилаётганимиз йўқ. Бу тадбир қарийб бир йилдан бери давом этиб келаётган бўлса ҳам, ҳар тўрт бошланғич партия ташкилотидан учтасида ўтказилаяпти. Суҳбатдан ўтган коммунистлар жами партия аъзоларининг фақат 10 процентини ташкил этди. Аттестация комиссиялари ўрганиб чиққан 18 минг КПСС аъзосининг еттитадан биттаси аттестациядан шартли равишда ўтди. 650 киши аттестациядан ўта олмади.

Яқинда биз илмий-амалий конференция ўтказиб, партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш ишларини такомиллаштириш масалаларини ўрганиб чиқдик. Бу анжуманда партия ходимлари, партия ташкилотларининг секретарлари билан бир вақтда москвалик ва тошкентлик олимлар ҳам сўзга чиқдилар. Таҳрир ҳайъати конференция иштирокчилари айтган таклифларни ҳисобга олди ва орттирилган тажрибани назарда тутиб, аттестация комиссиялари учун тавсияларга ўзгартишлар киритди.

Ошкоралик бўлмас экан, қандай лавозимда ишлаётганидан қатъий назар, ҳар бир коммунистнинг фаолиятига принципиал баҳо берилмас экан, аттестациядан мутлақо фойда йўқ, деб таъкидлашди конференция иштирокчилари. Бунинг учун гражданлик жасорати, партиявий мардлик зарур. Ахир ўтмишда бизда амалга сажда қилиш авж олиб кетган эди. Бу эса ришваxўрлик, маҳаллийчилик, порахўрлик ва бошқа салбий иллатларга замин ҳозирлайди. Касални яширсанг, иситмаси ошкор қилади, деган гап бор, ҳозир ҳам айрим раҳбарлар ўз атрофларига ношуд «мурид»ларини йиғиб олиб, улардан ўзларининг сохта обрўларини «кўтар-кўтар» қилишда ва раҳбарнинг фикридан бошқачароқ фикр айтиши мумкин бўлган кишилардан ўч олишда фойдаланишмоқда. Булар қайта қуришнинг биринчи душманларидир. Ўз лавозимидан маҳрум бўлиб қолишдан чўчиб, бундай кишилар барча янгиликларга жон-жаҳдлари билан қарши чиқмоқдалар. Коммунистлар аттестацияси пайтида бундай кишиларнинг ҳоли танг бўлмоқда.

Шуни дангал айтиш керакки, ҳамма ерда ҳам коммунистлар аттестацияси принципиаллик билан бугунги куннинг юксак талаблари даражасида ўтаётгани йўқ. Шундай ҳоллар ҳам содир бўлмоқдаки, худди ўша лаганбардорлар, худди ўша «мурид»лар аттестация комиссияларига кириб қолмоқда. Оқибатда ишни барбод бераётган раҳбарлар шаънига принципиал сўз айтиш ва қатъий хулосалар чиқариш ўрнига ҳамду-сано янграмоқда. Бундай масхарабозликни кўриб турган коммунистлар ва бутун коллективнинг эса ҳафсаласи пир бўлмоқда.

Партия комитетлари коммунистлар аттестациясидан шахсий адоват йўлида, ҳаддидан ошган раҳбарларнинг тўралашиб кетишига, ўзбошимчалигига қарши курашаётган кишилардан ўч олиш йўлида фойдаланилмаслигини диққат билан кузатиб турибди.

КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленумида коммунистлар фаолиятсизлик, масъулиятсизлик, сусткашлик, қайта қуришга бефарқ қараш билан муроса қилишни истамаётганликлари, маҳмадоналар ва сафсатабозларга тоқатлари йўқлиги таъкидлаб ўтилган эди. Коммунистларнинг ана шу фазилати аттестация чоғида равшан намоён бўлмоқда.

Юқорида айтиб ўтганимдек, аттестация ўтказиш чоғида станоклар ёнида, пахта далаларида, қурилишларда жон куйдириб меҳнат қилаётган оддий коммунистлар, бутун халқ ишончли таянч, бош ҳакам бўлаяпти. Халқимизнинг руҳи ва орзу-ўйлари, ҳақиқат тантанасига ишончи покизадир. У порахўрлардан ва пасткашлардан ҳазар қилади, унинг амри билан республикамизда тартиб ўрнатилмоқда. Ўтмишдаги хатолар, камчиликлар учун ҳам бугунги ишнинг аҳволи учун ҳам, қайта қуришнинг тақдири учун ҳам худди ана шу халқ сўраб-суриштиришга, терграшга ҳақлидир.

Биз асосий омилни топдик, чоғи, — деди суҳбат сўнгида Т. А. Алимов, — худди ана шу коммунистлар аттестацияси орқали, партия ҳар бир аъзосининг активлигини, партия ташкилотларининг жанговарлигини, омманинг онглилигини ошириб, биз ўзимизни маънавий жиҳатдан поклаб олишга эришамиз. Бу эса қайта қуришнинг асосий мақсадларидан биридир.

Т. ДОҒЖИ,
ЎзТАГ мухбири.

ҚУРИЛИШ ОБЪЕКТЛАРИДА

● ОҲАНГАРОН

ОҲАНГАРОН районининг «Ангрен» совхозига қарашли Увакбобо қишлоғи тобора ободонлашиб бормоқда. Бу ерда бунёдкорлик ишлари комплекс тарзда олиб борилаяпти. Замонавий типдаги уй-жойлар қатори маданий-маиший муассасалар ҳам қурилмоқда. Амбулатория, клуб, магазин, чойхона, қишлоқ аҳолисига хизмат қилмоқда.

Уй-жой қурилишида совхоз маблағлари, хўжаликдаги оилаларнинг жамғармаларидан фойдаланилмоқда. Кейинги йилларда якка тартибда уй қурувчилар учун кўплаб ер майдонлари ажратиб берилди. Натижада 160 оила ўз яшаш шароитларини яхшилаб олди. Шунингдек, ҳар бири тўрт оилага мўлжалланган бешта турар-жой бинолари фойдаланишга топширилди.

Бу соҳадаги бунёдкорлик ишлари янада кенгайтирилмоқда. Ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йилида совхоз маблағи ҳисобига 80 оила учун уйлар барпо этиш режалаштирилган. Якка тартибда уй қурувчилар учун ҳам янги ер майдонлари ажратиб берилади.

Ҳозирги пайтда қишлоқда 320 ўринли мактаб, стадион, шунингдек 30 ўринли меҳмонхона қуриш ишлари жадал олиб борилмоқда.

Т. ШЕРАЛИЕВ.

● ЧИНОЗ

САЙФУЛЛА Ёқубжонов 1977 йили Тошкентдаги қурилиш техникумини имтиёзли диплом билан тугатгач, ўзи туғилиб ўсган Чиноз райони бунёдкорлари сафига қўшилиш истагини билдирди. Ёш мутахассис 131-кўчма механизациялашган колоннага ишга келди. Назарий билимларини амалий ишга татбиқ қилишни энг қуйи поғонадан — ғишт терувчиликдан бошлади.

У бунёдкорлик ишларини яхши билиши, серғайрат, тиниб-тинчимаслиги билан тез орада кўпчиликнинг тилига тушди. Шунинг учун ҳам унга катта ишонч билдирилди. Сайфулла 30 нафар қурувчидан ташкил топган ёшлар бригадасига етакчи қилиб сайланди. Илғор бригада аъзолари шу пайтгача район меҳнаткашларига юзга яқин турар-жойлар, кўплаб мактаб, маданий-маиший объектлар қуриб бердилар.

Азамат қурувчилар бу йил яна 20 га яқин уй бунёд этишмоқчи. Бу объектлар қурилишида Ш. Кушанбоев, Х. Музаффаров, Р. Дошабоев ва С. Ўтаев каби кўплаб бинокорлар ҳаммага ўрнак кўрсатиб ишлашяпти.

Т. ИМОМОВ.

ИЛҒОР ПАЙВАНДЧИЛАР

● ЕКАТЕРИНА Кузнецова Тошкентдаги пластмасса буюмлари ва рўзғор химияси заводининг илғор бригада бошлиқларидан. Унинг етакчилигидаги пайвандчилар коллективи ишлаб чиқариш планларини ҳамиша ортиғи билан бажариб, ўзаро социалистик мусобақанинг олдинги сафида бораяпти. Моҳир бригадир Е. Кузнецова жамоат ишларида ҳам фаол қатнашади. У Фрунзе район совети депутати сифатида сайловчилар ишончини оқламоқда.

(ЎзТАГ мухбири)

ҚАЙТА ҚУРИШ:

СЎЗДА ВА АМАЛДА

ТЕХНИКА РЕМОНТИ

Махсус бригадалар иш устида

РАЙОНИМИЗ колхоз ва совхозларида 1987 йилги мавсум якунланиши билан кузги-қишки тадбирлар билан биргаликда техника ремонтини уюшқоқлик билан ташкил этиш юзасидан вазифалар ишлаб чиқилганди. Ана шу тадбирларга мувофиқ биринчи галда баҳорги мавсумда, экин-тикинда ишлатиладиган машина ва механизмлар ремонти бошлаб юборилди.

Биз биринчи февраль куни барча колхоз ва совхозларда бўлиб, белгиланган вазифанинг бажарилганлигини текшириб чиқдик. Шуни таъкидлаш керакки, райондаги деярли барча хўжаликларда кўкламда фойдаланиладиган техника турлари ремонти муваффақиятли тугалланди. Айниқса, Калинин номли, «Гулистон», Охунбобоев номли колхозлар ва «Пискент» совхозида бу ишга пухта киришилди. Шунинг учун ҳам ремонтчи-механизаторлар сеялкалар, ПГС мосламалари ва тракторларни 1 январгача пухта созлаб қўйишди. Айни кунларда бу хўжаликларда ем-хашак ўрим-йиғимида ишлатиладиган машина-механизмлар ва пахта териш агрегатлари ремонти қизғин бормоқда.

Умуман, бу йил районда ремонт ишлари билан 48 та махсус бригада шуғулланмоқда. Бу бригадаларга 475 киши бириктирилган. Район агросаноат бирлашмаси, район ремонт-ишлаб чиқариш корхонаси мутахассислари ремонт ишларининг бориши ва ишнинг сифатини мунтазам назорат қилиб бордилар. Текширишлар шуни кўрсатдики, айрим хўжаликларда мавжуд имкониятлардан самарали фойдаланилмаяпти. Гарчанд экиш техникаси тайёр, деб рапорт беришган бўлса-да, комиссия аъзолари бу машина-механизмларда кўпгина камчиликлар борлигини аниқлашди. Масалан, Тельман номли колхозда, «КПСС XXVI съезди» совхозида ремонт ишлари пала-партишлик билан олиб борилмоқда. Энг ачинарлиси шундаки, бу хўжаликларда ремонтчи ва механизаторлар учун етарли шарт-шароит яратилмаган. Бундай камчилик ва нуқсонларни бошқа хўжаликларда ҳам учратиш мумкин.

Албатта, районимизда бой берилаётган ички имкониятлардан фойдаланиш юзасидан амалий ишлар қилинмоқда. Лекин бизга боғлиқ бўлмаган масалалар ҳам борки, уларни ҳал этмасдан туриб, мавжуд техникадан тўла қувват билан фойдаланиш, уларни мавсумга ўз вақтида созлаш мураккаб бўлиб қолмоқда.

Масалан, эҳтиёт қисм масаласини олиб кўрайлик. Бу ҳақда тинимсиз, тўхтовсиз гапирилаётганлигига қарамасдан мутасадди ташкилотлар бизга етарли эҳтиёт қисмни етказиб беришмаяпти. Айниқса, бугунги кунда бу масала жуда ўткир бўлиб қолди. Сабаби, колхоз ва совхозлар тўла хўжалик ҳисоби, ўз-ўзини қоплаш ва ўзини ўзи таъминлаш асосида иш юритишга пухта тайёргарлик кўришмоқда. Бошқача қилиб айтганда, хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислари ҳар бир тийинни, сўмни ҳисоб-китоб билан ишлатишмоқда. Улар эндиликда бўлар-бўлмасга янги машина ёки трактор сотиб олишдан воз кечишмоқда. Аксинча, мавжудларидан самарали фойдаланишни кўзлашмоқда. Шунинг учун 8—10 минг сўмга янги трактор сотиб олгандан кўра 400—500 сўмга, борингки, минг сўмга эҳтиёт қисм олиб, эски тракторни ремонтдан чиқариб фойдаланишни афзал кўришмоқда. Буни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш керак. Ўз ўрнида уларга зарур эҳтиёт қисмни етказиб бериш асосий вазифа бўлиб қолмоғи лозим.

Афсуски, ҳозирча биз ҳам, областдаги мутасадди ташкилотлар ҳам бунинг уддасидан чиқишолмаяпти. Биз ҳисоб-китоб қилиб чиқдик. Ҳозирги кунда пахта териш машиналарини тўлиқ ремонт қилиш учун колхоз ва совхозларга 7 мингдан ортиқ шпиндель, салкам 11,5 минг донадан ортиқ аппаратнинг симли шчеткаси зарур экан. Бундан ташқари, турли маркадаги тракторларга поршен, гильза, цилиндрлар ҳамда бошқа зарур эҳтиёт қисмлар етишмайди.

Тўғри, бу биргина бизнинг районимизга хос муаммо эмас. Лекин, мутасадди ташкилотлар, биринчи галда область агросаноат комитети бу масалани ҳал этишда активлик кўрсатса яхши бўлур эди.

Ш. ЛИМ.
Пискент район агросаноат бирлашмасининг етакчи мутахассиси.

«Лоқайдлик гирдоби» мақоласи изидан

Ўтган йили «Тошкент ҳақиқати» газетасида эълон қилинган «Лоқайдлик гирдоби» мақоласи районимиз меҳнаткашлари томонидан қизғин кутиб олинди. Зўр қизиқиш билан ўқиб ўрганилган мақола колхоз ва совхозлар ишчилари ўртасида муҳокама қилинди.

Гапнинг очиғини айтганда, мақола босилгандан сўнггина хайрли иш — мевали боғ-роғлар яратишни пайсалга солиб келаётганлигимиз сезилиб қолди.

Хўжаликларда бу борада йўл қўйилган ва қўйилаётган камчиликлар ўрганиб чиқилиб, уларни бартараф этиш чора-тадбирлари белгилаб олинди.

Районимизда ўтган йили баҳор ва куз ойларида 84 гектар майдонда ўриkзор ва 8 гектар ерда эса узумзор барпо қилдик.

Айниқса, «Далварзин» ва «Ойбек» номли совхоз ишчиларининг хайрли ишларига тўхталиб ўтиш керак. Тадбиркорона иш юритаётган ойбекликлар шу ойнинг дастлабки ҳафтасидаёқ 3 минг тупдан зиёд турли хил мевали ва 5 минг туп ток кўчатлари экишди. Бу хўжаликлар ишидан намуна олаётган «Дзержинский» номли колхоз ва «Авангард» совхози ишчилари ҳам айни кунда йўл ёқалари, ариқ четларига мевали дарахт кўчатлари ўтказишяпти.

Тўғрисини айтганда, олдинлари номигагина, юқорига маълумот бериш учун кўчат экиларди. Натижада, экилган кўчатлар қаровсиз қолиб, қуриб қолар ё бўлмаса пайҳон бўларди. Ўтган йилдан бошлаб бу сингари бепарволикка барҳам берилди. Ҳар бир бригадада ўз территориясидаги хоҳ мевали, хоҳ мевасиз дарахт бўлсин уни парвариш қилиш масъулияти бригада аъзоларига юклатилди. Ижобий натижалар сезиляпти.

Бироқ, ҳамма хўжаликларда ҳам ишларимиз кўнгилдагидек бораяпти, мақоладан ҳамма раҳбарлар ҳам тўғри хулоса чиқариб олишган, деб айта олмаймиз.

Пилла қуртининг емиши — тут кўчати ва уни парваришлаш ишларига панжа орасидан қараб келаётган колхоз ва совхозлар ҳақида тўхталмоқчиман. Масалан, «Победа», «Коммунизм» колхозлари ва «Партия XXV съезди» совхози ишчилари ҳар йили пилла қурти боқиш мавсумида баргдан тақчиллик сезишади. Аммо, ғанимат дамлар ўтиб бораётганлигига қарамай, бу хўжалик раҳбарлари тут кўчати ўтказиш ишларини пайсалга солиб келишаётгани ачинарли ҳолдир. Шулар қаторида Навоий номли колхоз ҳам бор. Хўжаликдаги тут плантацияси эскириб, сифатли барг олинмаётганлигига бир неча йил бўлиб қолди. Аммо, колхоз раҳбарлари тут плантацияларини реконструкция қилиш, навбатма-навбат янги тут кўчатлари ўтказиш ишларига ҳамон бефарқ қараб келишяпти.

ОХИРИГА ЕТКАЗИШ КЕРАК

Мақолада таъкидланган фикр-мевали боғлар парвариши ҳам ҳамма хўжаликларда кўнгилдагидек деб айта олмаймиз. «Ленинград» совхозидаги 155 гектар майдондаги боғнинг қаровсизликдан ҳосили камайиб кетганига анча бўлди. Лекин, ҳозиргача совхоз раҳбарлари хўжалик боғига мутахассис ажратишни чўзиб келмоқдалар. Натижада кўплаб мевали дарахтлар қуриб кетаяпти.

«Лоқайдлик гирдоби» мақоласи район агросаноат бирлашмаси ходимларининг ўз ишларига янада масъулият билан ёндашувларига бир туртки бўлди, десам адашмайман. РАПО имкони борича колхоз ва совхозларни мевали дарахт кўчатлари билан ўз вақтида таъминлашга ҳаракат қилаяпти. Хўжаликлардаги 278 гектар мевали боғнинг 128 гектаридан ҳар йили кўплаб ҳосил олиняпти. Бу йилнинг ўзида «Коммунизм» колхозида 12 гектар, райондаги қолган хўжаликларнинг ҳар бирида эса 4 гектардан янги боғ ташкил қилишни режалаганмиз. Шунингдек, 30 гектардаги токзорлар реконструкция қилинади.

Ҳозирча районимиз бўйича 42,5 минг туп мевали дарахт ва 24,5 минг туп ток кўчатлари экиб қўйилди. Озми кўпми ишлар қилиняпти. Бироқ ҳали бу кам.

Энди ишларимизнинг олдинга силжишига тўсиқ бўлаётган муаммолардан бири — ер масаласи ҳақида. Колхоз ва совхозларда боғ-роғлар учун ер ажратиб берилмаяпти. Натижада, долзарб вазифани бажариш жуда секин олиб борилаяпти. Мутасадди ташкилотлар эл фаровонлиги йўлида боғлар ташкил қилишга ёрдам беришганида хайрли иш чала қолмаган бўлур эди.

Ҳ. БОБОМУРОДОВ,
Бекобод район агросаноат бирлашмаси агрономи.

СТАРТ ЧИЗИҒИДА

● Коммунистик районидаги Свердлов номли колхоз деҳқонлари бу йил ҳам техникани кўкламга созлаш ишларини ўзаро мусобақа асосида ташкил этиб яхши натижага эришдилар. Айниқса, тажрибали механизаторлар Абдуқаҳҳор Маутов ва Рисбой Ҳасановлар яхши меҳнат қилиб, ўзларига бириктилган агрегатни биринчилар қаторида мавсумга созлаб қўйдилар. Слесарь-созловчи Сергей Хегай ҳам мусобақанинг олдинги сафида борди.

Ремонтчи-механизаторларнинг ғайрати туфайли хўжаликдаги барча машина-механизмлар мавсумга барвақт тахт қилиб қўйилди. Жумладан, 31 та сеялка, 48 та ҳайдов трактори ва бошқа техника воситалари ремонти сифатини комиссия юқори баҳолади. Суратларда: илғор механизаторлар А. Маутов ва Р. Ҳасанов; ремонтдан чиққан агрегатлар тайёрлик чизиғида; слесарь-созловчи С. Хегай.

А. Зуфаров фотолари.

МИЛЛАТЛАР РАВНАҚИ ЙЎЛИДА

УЛУҒ Октябрь социалистик революцияси инсоният тарихида биринчи марта социал зулм ва адолатсизликни тугатиб, миллий муносабатлар соҳасида янги даврни бошлаб берди. Синфий антогонизмнинг тугатилиши натижасида миллий зулм, халқлар ўртасидаги ўзаро зиддият ва адоватлар ҳам тугатилди. Собиқ чор Россияси халқлари ўз тақдирларини ўзлари ҳал қилиш имкониятига эга бўлдилар.

Социалистик революциянинг ғалабаси туфайли юз берган улкан ўзгаришлар, Совет Ўзбекистони тимсолида ёрқин намоён бўлмоқда. Ўзбекистон катта табиий бойликлар, қадимий тарих ва маданият ўлкаси бўлишига қарамай, Улуғ Октябрь социалистик революциясигача техника-иқтисодий жиҳатдан қолоқ, аҳолиси эса ёппасига саводсиз эди. Ҳосилдор ерлар, сув манбалари бойлар, руҳонийлар ва чор амалдорлари қўлида эди, халқ оммаси эса қашшоқлик ва ярим очликда яшар эди.

КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллиги олдидан совет халқига Мурожаатномасида тўғри таъкидланганидек, совет ҳокимияти йилларида халқлар дўстлиги, уларнинг қардошларча ҳамкорлиги амалда рўёбга чиқди. В. И. Ленин янги тарихий шароитда миллий масалани ҳал қилишнинг асосий принципларини ишлаб чиқди. Шарқ халқлари ўртасида партиянинг миллий сиёсатини амалга ошириш йўлларини белгилаб берди.

Улуғ Октябрь бошлаб берган қутлуғ ишнинг бевосита давоми бўлган Совет Социалистик Республикалар Иттифоқининг ташкил топиши миллий масалани ҳал қилишда муҳим босқич бўлди. Жами куч ва имкониятларни ягона кўпмиллатли давлат миқёсида бирлаштирилиши социалистик қайта қуришларни жадаллаштириш, янги ижтимоий тузум ғалабаларини ҳимоя қилиш имконини берди. Партиянинг изчил ва илмий асосланган сиёсатни оғишмай амалга ошириши туфайли кишиларнинг янги тарихий бирлиги — совет халқи вужудга келди. КПСС Программасида кўрсатилганидек, совет халқи социал-иқтисодий тараққиётда эришган ютуқлар миллий масалани муваффақиятли равишда ҳал қилишга имконият туғдирди.

Совет халқлари оиласида Ўзбекистон ҳам олға томон шаҳдам қадам ташлаб бормоқда. Бугунги кунда республикамиз юксак замонавий саноат, юқори даражада механизациялаштирилган қишлоқ хўжалиги, илғор фан ва маданият ўлкасига айлангандир. Республика ташкил топгандан буён саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 270 марта ўсди. Шу йиллар ичида халқ хўжалигининг юксак химия саноати, кўп тармоқли машинасозлик, энергетика, газчилик, кончилик, металлургия, олтин ишлаб чиқариш, электротехника ва бошқа тармоқлари вужудга келди ва тобора ривожланиб бормоқда.

Экономиканинг аграр соҳасида маданий қурилишда ҳам катта муваффақиятларга эришилди. Революцияга қадар аҳолининг фақат 2 процентигина хат-саводли эди, холос, бугунги кунда эса Ўзбекистондаги 9 мингдан ортиқ мактабда 4,3 миллион ўқувчи, 42 та олий ўқув юртларида эса 290 минг студент таълим олмоқда.

БИЗ—ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТЛАРМИЗ

Илмий муассасалар, лойиҳалаш ва конструкторлик ташкилотларида 40 мингга яқин илмий ходимлар, жумладан 1200 фан доктори ва 16 минг фан кандидати бор. Бугунги кунда халқ хўжалигида машғул бўлган ҳар минг кишига 900 нафар олий ва ўрта маълумотли мутахассис тўғри келади.

Ўтган йиллар ичида шаклан миллий ва мазмунан социалистик маданият янада гуллаб яшнади. Ҳозирги кунда республикамизда 30 та театр, 4 мингдан ортиқ клуб, 7,8 мингта оммавий кутубхоналар, кўпдан-кўп музейлар, минглаб стадионлар мавжуд. Республика эришган ютуқлар ягона халқ хўжалиги комплексидан иборат бўлган совет экономикаси тараққиётининг самарасидир. Ўзбекистон бошқа республикаларга пахта толаси, қоракўл тери, ипак, пахта териш техникаси, йигирув машиналари, табиий газ кабиларни етказиб бериб, умумиттифоқ меҳнат тақсимотига муносиб ҳисса қўшмоқда. Айни вақтда Ўзбекистон бошқа республикалардан нефть маҳсулотлари, қора ва рангли металлар прокати, станоклар, қурилиш материаллари олаяпти.

Ўзбекистон меҳнаткашларининг фаолияти республика партия ташкилоти раҳбарлигида амалга оширилади. Коммунистик партия сафи эса ўтган йилларда 50 баравар ўсди. Ҳозир республика партия ташкилоти сафига 89 миллатга мансуб 650 минг илғор ишчилар колхозчилар ва зиёлилар бирлашган, Ўзбекистон Компартияси ленинчи миллий сиёсатни оғишмай амалга ошира бориб меҳнаткашларни ватанпарварлик ва интернационализм руҳида тарбияламоқда.

Лекин республика эришган ютуқлар унинг ўсиб бораётган иқтисодий потенциали ва имкониятларидан орқада қолиб кетмоқда. Асосий иқтисодий фондлар билан таъминланиш соҳасида Ўзбекистон Иттифоқда тўртинчи ўринда туради, лекин бу катта имкониятлардан самарали фойдаланилмаяпти. Кейинги 10 йил ичида ҳар бир сўмдан тушаётган фойда миқдори уч баравар камайди. Шу йиллар давомида республиканинг даромад миқдори деярли кўпайгани йўқ.

Айниқса, аграр секторда катта камчиликлар мавжуд. Кейинги 10 йил ичида аграр соҳанинг ишлаб чиқариш фонди билан таъминланиши 3,1 баравар ўсганлигига қарамай, ана шу потенциал— сув ресурслари, қулай табиий шароитлардан қониқарсиз равишда фойдаланилмоқда. Шу камчиликлар туфайли, кейинги йилларда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш суръати кескин пасайди, давлатга пахта сотиш плани бажарилмай қолаяпти, толанинг сифати кескин ёмонлашди. Умумиттифоқ фондига қишлоқ хўжалик маҳсулотлари топшириш планлари кўпгина соҳалар бўйича бажарилмай қолмоқда. Очиқдан-очиқ давлатни алдаш, кўзбўямачилик, қўшиб ёзиш каби иллатлар ҳам агросаноат секторининг фаолиятига путур етказди, катта моддий ва маънавий зарар келтирди. Мамлакат экономикаси ягона халқ хўжалиги комплексидан иборат бўлган бугунги кунда план ва шартнома интизомига оғишмай риоя қилиш республикадаги ҳар бир меҳнат коллективининг интернационал бурчидир.

Ҳозирги кунда республика партия ташкилотлари аҳолига ғоявий таъсир қилишнинг барча воситалари орқали таъсир кўрсатиб мавжуд камчиликларни бартараф қилишга, халқ оммасини интернационализм руҳида тарбиялашга ҳаракат қилмоқдалар.

Кўп миллатли мамлакатимизда қардош республикалар билан ўзаро алоқалар мустаҳкамланиб бормоқда. КПСС Марказий Комитетининг ташаббуси билан Ўзбекистон партия, совет ва хўжалик органларини кадрлар билан мустаҳкамлаш соҳасида зарур тадбирий чоралар амалга оширилди. Улар республика партия ташкилоти фаолиятини мамлакатимиздаги бошқа партия ташкилотлари тўплаган қимматли тажриба билан бойитиб, иш услубига партиявий принципиаллик руҳини сингдирмоқдалар.

Айни вақтда юзлаб ёш ходимлар марказий органлар аппаратига, министрликлар ва бошқармаларга, мамлакатимизнинг йирик саноат марказларида ишлашга, Москва, Ленинград, Саратов, Свердловск, Новосибирск ва бошқа шаҳарлардаги олий партия мактабларига ўқишга юборилмоқда.

Бу тадбирлар КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь ва июнь Пленумларининг кадрлар сиёсатини янада яхшилашга доир кўрсатмаларини амалга оширишга, раҳбар лавозимларга кадрлар танлаш ва жой-жойига қўйишда мавжуд бўлган камчиликларни бартараф қилишга олиб келади. КПСС Марказий Комитетининг июнь (1987) Пленуми қайта қуришни амалга ошириш, хўжалик механизми ва экономикани бошқаришни такомиллаштириш орқали социалистик қурилишни янада авж олдиришга қаратилган ва моҳиятига кўра революцион руҳга эга бўлган тадбирларни белгилаб берди. Бу вазифаларни ҳал қилиш инсон омилини активлаштириш, социалистик демократияни янада кенгайтириш ва чуқурлаштириш, ғоявий-сиёсий ишнинг ҳанузгача фойдаланилмаган имкониятларини ишга солишни талаб қилади.

Совет халқи олдида турган барча вазифаларни амалга оширишда жамият ҳаётининг ҳамма соҳаларини янада интернационаллаштириш орқали турли миллатлар ва халқларнинг ҳар томонлама гуллаб-яшнаши ва тобора яқинлашиб боришига эришмоқ зарур.

Л. БЕЛЯВСКИЙ,
А. ХУШМУРОДОВ,
тарих фанлари кандидатлари.

● *СОВЕТЛАР ТАЖРИБАСИДАН*

Уй-жой программасини бажариш имконияти бор

ҚУРИЛИШ ташкилотлари раҳбарларидан бошқа ҳамма депутатларнинг фикри шундай бўлди. Сессия кун тартибига қўйилган асосий вазифа юзасидан музокарада қатнашган депутатлар районнинг 2000 йилгача мўлжалланган уй-жой программасини маъқуллашни таклиф қилиб, бу ишни тез ҳал этишга қаратилган конкрет фикр-мулоҳазаларини баён этдилар, қурилиш ташкилотларининг сусткашлигини, сабабсиз судралаётганлигини беғараз танқид қилдилар. Бу ташкилотларнинг раҳбарлари эса турли баҳоналарни рўкач қилишдан нарига ўтмадилар, ўзларининг уй-жой программасини бажаришга қўшадиган конкрет ҳиссалари ҳақида тайинли гап айтмадилар.

Яхшиси, гапни бир бошдан бошлайлик. Йигирманчи чақириқ халқ депутатлари Паркент район Советининг тўртинчи сессиясида қизғин мунозара, тортишувлар конкрет шахсларга қаратилган (исм-фамилияларини айтиб) жиддий беғараз танқидлар бўлди. Программа ижросини тезлаштириш мақсади кўзланган депутатлик сўровлари тушди. Шуниси қизиқки, бундай активлик, жонкуярлик оддий депутатлардан яъни чорвадор, ишчи, хизматчилардан бўлди.

Биринчи бўлиб сўз олган «Коммуна» совхозининг сигир соғувчиси Карима Тўхтаева кўпчиликнинг салобати босдими, ҳаяжонланиб гапирди. Лекин гап бунда эмас. Муҳими — унинг нима деганида.

— Бугунги сессияда биз районимизнинг ҳамма аҳолисини 2000 йилгача алоҳида уй билан таъминлаш ҳақида гапираяпмиз-у, аммо маданий-маиший объектларни ҳам унутмаслигимиз керак, — деди К. Тўхтаева.— Районимиз шароити шундайки, программадаги уй-жойнинг қарийб 83 процентини ўзимиз яъни якка тартибда қуриб оламиз. Ер ва қурилиш материаллари етказиб беришса бас. Лекин клуб, кинохона, мактаб, боғча, ҳаммом, йўл, водопровод, газ ва бошқалар-чи? Ким қуради буларни? Ҳар хил ПМКларми? Ахир улар шу пайтгача бирор қурилишни ёлчитишгани йўқ-ку!

Гапим қуруқ бўлмасин, битта мисол келтирай. Ўтган йилнинг 12 декабрида районимиз аҳолиси вакиллари билан бўлган «Очиқ хатлар куни»да «Ташкентводстрой» тресги бошқарувчиси ўртоқ Мадалиев Коммуна қишлоғидаги ҳаммом, иситиш қозони, ички йўлларни бу йил албатта тўғрилаб берамиз, деб ваъдани қуюқ қилган эдилар. Бироқ ўтган йили эмас, бу йилнинг ҳам биринчи квартали якунланаяпти-ю, ҳамон ҳеч нарса қилингани йўқ. Районимиздаги энг йирик қурилиш ташкилотининг уй-жой программасини бажаришга қўшадиган ҳиссаси шуми? Область Совети ижроия комитети аҳоли манфаатларига бундай лоқайд муносабатда бўлаётган раҳбарларга нисбатан жиддийроқ чора кўрса бўларди.

Бизнингча, депутатнинг талаби ўринли. У «Биз район Советн ижроия комитети раисининг қурилиш ишлари бўйича муовини А. Рўзитоевдан ўз вазифасини дурустроқ бажаришни талаб қилишга ҳақлимиз», деб жуда тўғри айтди.

Калинин номли совхоз ишчиси Ҳализа Шукуралиева музокарада қатнашиб жуда зарур, фойдали таклиф киритди.

— Программада белгиланган уйларнинг асосий қисмини аҳолининг ўзи қурадиган бўлса, озмунча қурилиш материаллари керак бўлмайди,— деди у.— Бу ҳақда ҳозир ўйлашимиз лозим. Чунки, якка тартибда уй қуриш нақадар қийинлигини кўриб турибмиз. Биринчидан, материаллар кам, иккинчидан, ташиб олиш учун транспорт масаласи чатоқ. Одамлар кўчада машина тўхтатиб, тартиб-қоидага хилоф бўлса ҳам ҳайдовчи билан келишишга мажбур. Лекин бундай шофёрларни ГАИ ходимлари жазолайвериб безор қилишади. Нима қилиш керак? Менимча, бундан буён автокорхоналар аҳолининг талабини ҳисобга олиб қурилиш материалларини ташиб олиши учун қоида билан машина ажратиб бериб туриши керак. Қолаверса, ахир бу аҳолига пулли хизмат кўрсатиш-ку!

Марказий район касалхонасининг медицина ҳамшираси Турсуной Маҳмудова ҳамда «Ленинобод» совхозининг ишчиси Гулчеҳра Умаровалар сессияга масъулият билан пухта тайёрланиб келишган экан. Улар гапни чўзмай етилган муаммолар, камчиликлар хусусида тўхталиб қимматли фикрлар билдирдилар.

Аммо афсуски, қурилиш ташкилотлари раҳбарларининг сессияга қандай конкрет мақсад ва режа билан келганликларини тушуниб бўлмади. «Ташоблагрострой» трестининг 13-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колоннаси бошлиғи Ҳусан Содиқов сессия минбарига ҳисобот бериш учун чиққан экан шекилли, кун тартибидаги масаланинг моҳиятига мос бирор фойдали таклиф айтмади. Қурилаётган корхоналар бирлашган дирекцияси директори Валерий Алиев эса белгиланган ўн минут ўрнига йигирма минутгача минбардан тушмай, бутун айбни қурилиш ташкилотларига тўнкаш билан овора бўлди. Аслида уй-жой программасини муваффақиятли бажаришга қаратилган энг керакли, асосий таклифларни шулар айтишлари керак эди.

Бунинг устига сессия давомида тушган депутатлик сўровларига улардан жавоб олишда сессияга раислик қилган район комсомол комитетининг биринчи секретари Руҳиддин Бадалов ҳам, сўров берган депутатнинг ўзи ҳам жуда қийналиб кетишди. Район Советининг депутати К. Тўхтаеванинг Коммуна қишлоғидаги ҳаммом, иситиш қозони, сув таъминоти масалаларининг қачон тўла ҳал бўлиши тўғрисидаги депутатлик сўровига В. Алиев шундай мужмал жавоб берди:

— Ҳаммом ва иситиш қозонларининг ишга тушиши учун инженерлик коммуникациялари керак, лекин у йўқ, аввал бу масалани ҳал этиш керак.

Бу жавоб эмас эди, албатта. Шундан кейин ўша объектларни қуриш билан шуғулланаётган пудратчи ташкилот — «Ташкентводстрой» трестининг 3-механизациялашган кўчма колоннаси бошлиғи Учқун Кургановга мурожаат қилишга тўғри келди.

— Ҳаммом ҳам, иситиш қозони ҳам шу март ойининг ўзида ишга тушади, — деди у сессия қатнашчиларини ҳайрон қолдириб. Балки ростдан ҳам шундай бўлар. Аммо унинг гапидан сўнг «Бу навбатдаги қуруқ ваъдами ёки аниқ гапми?», «Шундай имконият аслида борми, ўзи?» деган саволлар ёғилди. Табиийки, бу саволлар жавобсиз қолди. Бу ёғи қурилиш ташкилотлари раҳбарларининг инсофларига ҳавола.

Сессияга қандай тайёргарлик кўрилганлиги ва унинг қандай ўтганлиги ҳақида ҳам гапирмаслик мумкин эмас. Район Совети бу масалага янгича ёндошди. Сессияда доклад бўлмади. Унинг тезислари «Паркент тонги» район газетасида бир ҳафта илгари эълон қилинди. Редакцион комиссияни сайлаш залда ўтирганларнинг эътиборига ҳавола қилинди. Ким кимни сессия қарорини тайёрлашга лаёқатли, деб ҳисобласа ўшани комиссия аъзолигига тавсия қилди. Шундан бўлса керак, редакцион комиссия сессия қарори лойиҳасининг ярмидан кўпроқ пунктига жиддий тузатишлар қилишдан ташқари иккита бутунлай янги пункт ҳам киритди. Биринчиси — ҳар йили битта қишлоқ Совети ижроия комитетининг уй-жой программаси қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги ҳисоботини тинглаб боришга қарор қилинди. Иккинчиси— район матлубот жамиятига шу йилнинг охиригача «Ўзинг қур» деб номланган қурилиш материаллари магазинини очиш вазифаси юклатиладиган бўлди.

Пировардида район Совети ижроия комитетининг раиси Ҳамид Шарофиддинов якунловчи сўзга чиқиб, энг муҳим вазифаларни яна бир карра тушунарли қилиб эслатиб ўтди. Районда йирик саноат корхоналари йўқ, совхозларнинг кўпи янги, эскилари камқувват. Кўриниб турибдики, уй қуриш асосан аҳолининг зиммасига тушади. Бу белгиланган программанинг қарийб 83 процентига тенг. Демак, уй-жой программасини ҳал этишнинг асосий шартларидан бири ер участкаларини вақтида ажратиб расмийлаштириш ва аҳолининг қурилиш материалларига бўлган эҳтиёжини таъминлай олишдир. Район, қишлоқ ва посёлка Советлари ижроия комитетлари, барча депутатлар ҳозирдан бошлаб ҳамма куч ва имкониятларни шу вазифани бажаришга сафарбар этмоқлари лозим.

А. ЙЎЛДОШЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ИШЧИ КОМИССИЯСИНИНГ ФАОЛИЯТИ

1987 йилнинг 4 августидан буён Тошкентда, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг биносида қрим татарларнинг вакилларидан иборат республика ишчи комиссияси фаолият кўрсатиб келмоқда. Ўтган етти ой мобайнида ҳажми ва аҳамияти жиҳатидан катта иш қилинди. Комиссияни ташкил этиш чоғида унинг вазифаси ахборот тўплаш, уни таҳлил этиш, ахборотнинг моҳиятини давлат комиссиясига, партия ва совет органларига етказишдан иборат қилиб қатъий чеклаиган бўлса, турмуш бу ишга баъзи тузатишларни киритди.

Комиссия аъзолари ўзлари олиб борган ижтимоий фаолияти даврида кўпгина меҳнат коллективларида бўлиб, комиссияни ташкил этиш мақсади тўғрисида сўзлаб бердилар, суҳбатлар ўтказдилар, фикрлашдилар, комиссия салкам олти мингта хат, ариза, телеграмма олди. Телефон орқали беш юзта ариза қайд этилди, икки мингдан зиёд киши қабул қилинди. Шундай қилиб, тўқсон мингдан кўпроқ киши қамраб олинди.

Одамлар ғоят хилма-хил истаклар, таклифлар, шикоятлар билан комиссияга келмоқдалар ва улардан ҳар бирининг фикри эътибор билан тингланиб, илтимос ва истаклари аниқ қайд этилмоқда.

Комиссия фаолиятининг дастлабки кунлари ҳар хил миш-мишлар, яъни бунда ҳақиқатни айтишга йўл қўймайдилар, оғизга урмоқдалар, комиссияга тушаётган фактлар, истаклар ва таклифлар унинг материалларида ўз ифодасини топмаяпти, деган гаплар тарқатилган бўлса, жуда тез орада халқ ишнинг аҳволи мутлақо бошқача эканлигига, комиссия ўз вазифасини бевосита ва ҳалол бажараётганлигига ишонч ҳосил қилди.

Республика комиссияси иш бошлаган пайтдан буён қрим татарлар масаласига доир бир қанча ахборот тайёрлаб, давлат комиссиясига юборди. Комиссия ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг, республика Олий Совети Президиумининг масъул ходимлари амалий ёрдам бердилар.

Ўтган йили республика комиссиясининг аъзолари Москвага бориб, давлат комиссияси ишчи группаси билан биргаликда қўшма мажлисда қатнашдилар. Кремлда ўтказилган ана шу мажлисда Қрим ва Херсон областларидан, Краснодар ўлкасидан, Новороссийск шаҳридан келган ишчи комиссияларининг қрим татарларга мансуб вакиллари қатнашдилар. Ишчи комиссиясининг КПСС Марказий Комитети ишчи группаси билан учрашувлари бўлиб ўтди.

А. А. Громико раислигидаги давлат комиссияси олинган ахборотлар асосида иккита мажлис ўтказди, бу ҳақда матбуотда, радио ва телевидение орқали хабар қилинди.

Кишилар ўз хатларида, аризаларида, мурожаатномаларида, меҳнат коллективларида ўтказилган учрашувларда давлат комиссиясининг фаолиятини, республика ишчи комиссиясининг ишини ғоят маъқуллаётганликларини билдирдилар, қрим татарлар кўтариб чиққан муаммолар комплексини кўриб чиқиш юзасидан яратилаётган шарт-шароитлар учун партия, совет органларига миннатдорчилик изҳор қилдилар.

Кишиларнинг ғоят катта кўпчилиги ўз хатлари, мурожаатномаларида, меҳнат коллективларидаги суҳбатлар вақтида қрим татарларга доир масалани ҳал этиш сиёсий, иқтисодий ва социал жиҳатларга эга эканлигини равшан англаётганлигини, масалани адолатли ҳал қилиш чоғида ана шу жиҳатларни эътиборга олиш зарурлигини изҳор этмоқда.

Шундай қилиб, республика ишчи комиссияси одамлар комиссияга келиб билдирган барча конкрет истак ва таклифларни умумлаштирувчи ахборотни тайёрлаб, уни давлат комиссияси номига йўллади. Ана шу истак ва таклифларнинг моҳияти нимада? Биринчи масала — Қримга ва, аввало, меҳнат ресурслари ниҳоятда етишмаётган жойга кўчиб боришни истаётган қрим татар аҳолисининг кўчишини таъминлаш масаласидир.

Меҳнаткашларнинг хатлари ва мурожаатномаларида улар муаммонинг жуда мураккаблигини тушунаётганликлари қайд этилган эди. Ана шу хат ва мурожаатномаларда қрим татар аҳолисининг қўриқ ва тоғ олди зоналарини янги совхозлар ташкил этиш йўли билан ўзлаштиришга киришиш тўғрисидаги таклифлари олға сурилди.

Республика комиссияси ўз ахборотларида бу ерга мурожаат қилинган барча конкрет амалий таклифлардан фойдаланди. Ўз маблағларига уй-жой сотиб олишга тайёр бўлган кишилар учун шарт-шароитларни яратиш масаласи шулар жумласидандир. Бунинг учун прописка ва ишга жойлаштириш муаммосини ҳал этиш зарур эди. Ўртоқларнинг бир қисми шахсий иморатларини давлатга топшириб, бунинг эвазига участка ва бинокорлик материалларини олиш истагини билдирди. Уй-жой кооперативларини ташкил этишга доир кўпгина таклифлар айтилди.

Хат ва мурожаатномаларда уй-жойларни сотиб олишда, ишга жойлашишда мураккабликлар мавжуд бўлган зоналар борлигини англаш изҳор қилинди, шу боисдан одамлар айни ишчи кучига жуда ўткир эҳтиёж сезилаётган жойларда яшаш ва меҳнат қилиш истагини билдирдилар. Республика комиссиясига келган кўп хатларда бутун-бутун оилалар, ёшлар группалари қўриқда яшаш ва меҳнат қилиш, ривожланиш истиқболи мавжуд бўлган, ер, сув бўлган жойларда яшаб, меҳнат қилиш истагини изҳор этдилар.

Гарчи республика ишчи комиссиясининг ҳуқуқ доирасига ахборотни ҳар томонлама йиғиш, уни ишлаш ва давлат комиссиясига юбориш масаласи кирган бўлсада, у фаолият бошлаган дастлабки ойлардаёқ бу ерга пропискадан чиқиш ва пропискага ўтиш масалалари хусусида тез-тез мурожаат қиладиган бўлиб қолишди. Комиссия ўзининг биринчи ахборотидаёқ давлат комиссиясини бундан хабардор қилди. Бир мунча вақт ўтгандан кейин пропискадан чиқиш ва пропискага ўтиш масаласи ишчи группаларининг Кремлда ўтказилган биринчи учрашувида ўртага қўйилди. Бунинг натижасида катта силжишлар рўй бериб, масаланинг ўткирлигига барҳам берилди.

Шуни қайд этиб ўтиш зарурки, ёзма ва оғзаки мурожаатларда кўпинча ленинча маданиятнинг аҳволи ва ривожи тўғрисидаги масала ҳам тез-тез кўтариб чиқилди. Одамлар маориф, адабиёт, санъат жойида қотиб қолмаслиги лозим, биз мамлакатимиздаги барча халқлар ва элатлар билан баб-баравар ўз маданий савиямизни оширишимиз керак деб гапирдилар. Бу масала ҳам ахборотларда ўз ифодасини топди.

Ўтган йилнинг кузида «Қайтарма» ансамблининг раҳбарлари, унинг етакчи артистлари республика ишчи комиссиясига мурожаат қилган эдилар. Бунда гап ансамбль мамлакатнинг қрим татарлар яшаётган регионларига гастролга бориш имкониятига эга эмаслиги тўғрисида борганди. Давлат комиссиясининг ёрдамида бу масала ҳам ҳал этилди: «Қайтарма» ансамбли Қрим ва Херсон областларида, Краснодар ўлкасида, Новороссийск шаҳрида гастролларда бўлди. Йигирма тўрт та концерт қўйилди, минг-минглаб томошабинлар миннатдор бўлишди. Гастроллар ўтаётган кунларда маҳаллий матбуот ансамблнинг концертларини кенг ёритди, улар ҳақида радио орқали гапирилди, Украина телевидениеси тўла метражли телефильм яратди, бу телефильм республика телевидениеси орқали зўр муваффақият билан намойиш қилинди.

Қрим татарлар маданиятини ривожлантириш масаласи улар кўтариб чиқаётган масалалар комплексига узвий боғлиқдир. Давлат комиссиясининг мажлисларидан берилаётган хабарларда биз айни шу нарсани кўриб турибмиз. Масаланинг барча жиҳатлари ҳал этилаётганлиги ўз аксини топмоқда. Мактабларда қрим татар тилини ўргатиш, дарсликлар ва ўқув қўлланмалари нашр этиш масалалари, адабиёт, тарих ва санъатни ривожлантириш масалалари шу жумлага киради. Республика комиссияси иш бошлаган дастлабки кунлардаёқ у ёзувчилар, муаллимлар, рассомлар, артистлар, журналистлар, студентлар комиссияларда бўлиб ўтган учрашувларда айни шу ҳақда гапирган эдилар-ку, ахир.

«Қайтарма» ансамбли Ўзбекистондан қрим татарлар яшайдиган регионларга сафар қилганидан кейин кўпгина бадиий ва ҳужжатли адабиётлар жўнатилди. Ёшларнинг «Эфсане» ансамбли ўз фаолиятини бошлади, унинг концертлари республикада зўр муваффақият билан ўтди. Ҳозир, ушбу мақола эълон қилинаётган бир пайтда «Эфсане» ўзининг дастлабки Бутуниттифоқ гастролларига тайёргарлик кўрмоқда. Бу — шунчаки гастроллар бўлиб қолмайди, марказий телевидение Қримдаги шу гастроллар вақтида «Эфсане» ҳақидаги фильмни суратга олади.

Она тилини ўрганиш, адабиёт нашр этишни кенгайтириш шароитларини вужудга келтириш юзасидан аниқ-равшан чора-тадбирлар кўрилди. Мамлакат миллий мактаблар институтининг вакили Тошкентга келиб кетди. Дарсликлар, ўқув қўлланмалари, мактаб луғатларини нашр этиш планлари кўриб чиқилди, уларни босиб чиқариш муддатлари белгиланди. 1987 йилдаёқ Қрим ва Херсон областларининг, Краснодар ўлкасининг бир қанча мактабларида болаларни она тилида ўқитиш бошланганлиги назарда тутилиб, Ўзбекистон ССР маориф министрлигида амалий қизғин суҳбат бўлди.

Январь ойида СССР нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетининг вакиллари Тошкентга келиб кетдилар. Ўзбекистон ССР нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетида ёзувчилар, олимлар, журналистлар, нашриёт ходимлари иштирокида кенгаш ўтказилди. Татарча русча ва русча-татарча луғатлар чиқариш, бадиий адабиёт, шу жумладан болалар ва ёшлар адабиётини, адабиётшуносликка, санъат тарихига оид ва шу каби китобларни нашр этиш умумиттифоқ плани тузилди. Гаспринский, Умер Ипчи, Чобанзода ва қрим татар адабиёти бошқа классикларининг китоблари нашр планига киритилди. Шеърият антологиясига, музика маданиятига, фольклорга оид китоблар чиқариш белгиланди. Я. Шерфединовнинг «Янгирай Хайтарма», Юсуф Болатнинг «Алим», Р. Фозил ва Л. Софунинг «Аметханнинг йилдизлари» каби китобларини қайта нашр этишга қарор қилинди.

Республика радиоси ва телевидениеси орқали эшиттиришлар ва кўрсатувлар ҳажмини кенгайтириш масаласи, Бутуниттифоқ радиоси ва телевидениеси орқали эшиттириш ва кўрсатувлар масаласи ҳам четда қолмади.

Шундай қилиб, социал-маданий тараққиёт соҳасидаги масалалар комплекси кўриб чиқилиб, ҳал этилди.

Республика ишчи комиссиясига юборилган ёзма ва оғзаки мурожаатномаларда кўпинча масаланинг ҳал этилиши бирмунча кечикиб кетмоқда, деган ҳавотирлик изҳор қилинган эди. 1987 йил 29 декабрдаги ахборотда шу нарса ўз аксини топди. Давлат комиссияси ишчи группаларининг аъзолари билан учрашувларда қрим татарлар масаласини ҳал этиш соҳасида бошқарилиши лозим бўлган жуда катта ҳажмдаги ишлар ҳақида ошкора гаплашилганлигини айтиб ўтмоқ керак. Мана шундай иш олиб борилаётганини қайд қилиш қувончлидир.

Мамлакатнинг баъзи регионларида, республикада экстремистик кайфиятдаги айрим шахслар вазиятни мушкуллаштиришга, энг сабр-тоқатсиз кишиларни норозилик чиқишларига, маблағ йиғишга, жамоат тартибини бузишга ундашга уринаётганликлари, бу эса таг-замини билан вазиятни чигаллаштираётганлиги, даргумон оқибатларга олиб бориши мумкинлиги тўғрисидаги суҳбатлар ҳам жуда ошкора ўтди.

Республика ишчи комиссиясига партия ветеранлари, Улуғ Ватан уруши ветеранлари, меҳнат ветеранлари таклиф этилиб, мажлис ўтказилганлиги илгари матбуотда эълон қилинган эди. Масалани ижобий ҳал этишдан манфаатдор бўлган барча кишилар таклиф қилинди. Областлардан, Тошкент областининг саноат шаҳарларидан ўртоқлар таклиф этилди. Сўзга чиққан кишилар миллий масалани тезроқ ҳал этишда барча татарларни бирликка, партия ва давлат органлари билан амалий ҳамкорликка даъват этдилар.

Ҳозирги босқичда қрим татарлар масаласи ўзининг мантиқий ечими сари яқинлашиб бораётган, республика беш йилликнинг учинчи йили планларини бажариш учун бутун куч ва воситаларни ишга солиб зўр ғайрат билан меҳнат қилаётган, кўпгина корхона ва хўжаликлар ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ва ўз харажатларини ўзи қоплашга қийинчилик билан ўтаётган, қайта қуришнинг, қрим татарлар масаласини бутун тўлалиги билан кўтариш имконини берган қайта қуришнинг энг асосий элементларидан бирини турмушга татбиқ этиш ҳақида гап бораётган бир пайтда «қрим татар халқининг вакиллари» деб аталиш ҳуқуқини ўзиники қилиб олган айрим кишилар йиғинлар, намойишлар, юришлар уюштиришга уринаётганликлари, гўё масаланинг ҳал этилишини фақат шу йўл билан тезлаштириш мумкинлигини исботламоқчи бўлаётганликлари ҳақида гаплашилди.

Бундай ноўрин хатти-ҳаракатлар аввало республикага анчагина моддий зиён етказаётганлиги, мактаблар, касалхоналар, клублар қурилишига ишлатилиши лозим бўлган маблағлар жамоат тартибини бузишга йўл қўймаслик, андаккина бўлса-да, беҳосдан можаро чиқишига йўл қўймаслик учун сарфланаётганлиги тўғрисидаги фикр мажлисда аниқ-равшан янгради. Бундай ҳаракатлар интернационал дўстликка зарар етказаётганлиги, беҳуда миш-мишлар, иғволар, гап-сўзларга сабаб бўлаётганлиги, республика аҳолиси орасида норозилик туғдираётганлиги ҳақида ҳам гапирилди.

Мана шундай бир пайтда Фуат Аблямитов билан Эскандер Фозиловнинг республика комиссияси мажлисидаги нутқлари ғалати янгради, бу шахслар минбардан фойдаланиб, эҳтиросларни авж олдиришга, қрим татар аҳолисига таъсир ўтказишнинг ўз усулларини тиқиштиришга уринмоқчи бўлдилар.

Улар муаммони ҳал этиш йўлларини излашдан намойишкорона бош тортиш орқали йиғилишда ҳозир бўлган кишиларга ҳурматсизлик қилганликларини таъкидлаб ўтмоқ керак. Ҳозир бўлган кишилар бу масалани чет эллардаги ҳеч қандай пушти-паноҳлар тезроқ ҳал этиб бермаслигини, балки партиямиз билан ҳукуматимизгина ҳал этишини қайта-қайта уқтирдилар.

Республика ишчи комиссияси фаол ишлаб турибди. Унга ўнлаб кишилар турли масалалар хусусида мурожаат этмоқдалар. Уларнинг ҳаммалари батафсил жавоб ва кўмак олмоқдалар.

Н. УМЕРОВ,
республика ишчи комиссияси аъзоси.

КЎМАКДОШЛАР

УЧИНЧИ «Агропромстрой» трестининг Қибрайдаги қурилиш материаллари комбинати буюртмачиларга ҳар йили кўплаб оҳак, дурадгорлик буюмлари, турли маркадаги бетон қоришмалари ва бошқа шу каби маҳсулотлар етказиб беради. Корхонада кейинги пайтда амалга оширилган қатор ташкилий-техникавий тадбирлар ишлаб чиқарилаётган маҳсулот миқдорини кўпайтириш имконини бермоқда. Улар бу йил планга қўшимча бир неча минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мажбуриятини олдилар.

Мажбурият ҳисобига тайёрланган маҳсулот якка тартибда уй-жой қурувчиларга реализация қилинади. Булар том устини ёпишда ишлатиладиган темир-бетон плиталар, пойдевор блоклари, ёғоч материаллари ва шунга ўхшаш бошқа турдаги кенг истеъмол буюмларидир.

Комбинат апрель ойидан хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитларида ишлай бошлайди. Натижада коллективнинг Оржоникидзе районида уй-жой программасини амалга оширишга қўшаётган ҳиссаси янада ортади.

А. ЭРГАШЕВ.

ФОЙДА ЧИҚАРИЛЯПТИ

ТОШКЕНТ теплица комбинатида аҳолига пулли хизмат кўрсатиш рўйхати анча кенгайтирилди. Боғдорларга помидор ва бодрингнинг серҳосил нав уруғлари, кўчатларини сотиш ташкил қилинди. Теплицаларни реконструкция қилишдан қолган юзлаб металл трубалар боғдорлик ширкатларига арзон нархда сотилди.

Комбинат экономистлари корхонанинг каттакон бўш зални эгаллаб туриши нафли эмаслигини ҳисоблаб бердилар. Шундан сўнг қурилиш бригадаси уни реконструкция қиладиган бўлди. Эндиликда бу ерда қулай кинотеатр ишлайди. Посёлка аҳолиси кўпдан бери шуни орзу қиларди. Яқин келажакда истеъмол этиш учун тайёр ҳолга келтирилган хрен етиштириш йўлга қўйилди.

Комбинат коллективи кўпгина масалаларга омилкорлик билан ёндашув натижасида қўшимча даромад олмоқда.

(ЎзТАГ).

✦ СИЗ суратда кўриб турган бу қиз — Ҳалима Асарбоева Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозининг теплицасида меҳнат қилади. Ҳалима бу ерга ўрта мактабни битириб келган эди. У шу қисқа вақт мобайнида ўзининг ҳалол меҳнати билан коллектив ҳурматини қозонди. Шаҳарликларга қишин-ёзин резаворлар етказиб беришда Ҳалиманинг ҳам катта ҳиссаси бор.

Н. Муҳаммаджонов фотоси.

КАСАБА СОЮЗЛАРИ ВА ИНСОН САЛОМАТЛИГИ

ТОҒ БАҒРИ ШАҲАРЧАЛАРИ

Машина тоғ йўлидан тобора юқорилаб бораяпти. Ҳамроҳимиз Шарқий Қурама экспедицияси касаба союз комитети раиси И. В. Цай машина дарчасидан олис-олисларга боқади. Чўққиларга туташиб кетган айланма йўлларда ўрмалаб бораётган юк машиналари қорайиб кўзга ташланади. Пастроқда бурғиловчилар ўрнатган миноралар кўк билан бўй талашиб турибди.

— Шу кенгликлар коллективимизнинг иш майдони, — деди Игорь Васильевич. — Экспедициямизда 1350 дан ортиқ киши меҳнат қилади. 21 та бурғилаш, 8 та кон-проходкачилар бригадалари бор. Ўтган йили ишимиз анча баракали бўлди. «Узбекгеология» давлат ишлаб чиқариш бирлашмасининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритдик. Ҳозир 8 та бригада Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига аниқ мажбуриятлар олиб ишлаяпти. Ҳозир коллектив аъзолари учун Лашкерек участкасида қурилаётган маиший комплексни кўриб ўтамиз.

Комплексда сўнгги пардозлаш ишлари олиб борилаётган экан. У эрта-индин ишга туширилади. 40 ўринли ошхона, физиотерапия кабинети, ҳаммом-сауна, душхона ва бошқа хил маиший пунктлар бутун бир комплексни ташкил этган. Баланд тоғлар бағрида кончиларга шундай қулайликлар яратилаяпти деб киши хаёлига ҳам келтирмайди. Лекин бу хизмат турлари инсон учун зарур. Бурғиловчи ва проходкачилар оғир жисмоний меҳнатдан сўнг маиший комплекс хизматидан баҳраманд бўлишса яна руҳлари тетиклашади, саломатликлари мустаҳкамлашади.

Экспедиция касаба союз комитети социал масалаларни ҳал этишга кейинги пайтларда актив киришмоқда. Ҳар бир иш жойида меҳнат шароитлари амалдаги нормативлар билан тенглаштирилмоқда. Ҳозир яна бир маиший комплекс ремонт-механика устахонасида қурилаяпти. Комплекс составида миллий чойхона ҳам бўлади.

Конлар кўзини очаётган экспедиция ишчи-хизматчилари учун Оҳангарон тоғ ён бағирларида замонавий Геолог, Чодак, Кўчбулоқ посёлкалари қурилган, Геолог посёлкасида бўлиб, ўзимизни эртаклар шаҳрида юргандек ҳис этдик. Бир текис гўзал қилиб қурилган қўшқават коттеджларда 200 дан ортиқ оила истиқомат қилаяпти. Иккита болалар боғчаси, 350 ўринли клуб қўшқаватли маиший хизмат уйи, модалар ательеси, медицина савдо шохобчалари геологлар хизматида. Магазинларга маҳсулотларнинг бир қатор хиллари ёрдамчи хўжаликдан келтирилаяпти. Экспедиция ёрдамчи хўжалигида 300 та қўй, 25 та от, 200 дан ортиқ чўчқа боқилаяпти.

Тоғ бағри шаҳарчалари тобора кенгайиб бораяпти. 1991 йилгача ҳар бир оила алоҳида уй-жой билан таъминланади. Қўшимча қозонхона, болалар боғчаси қурилмоқда. Табиий газ олиб келинмоқда. Социал масалаларни ҳал этиш юзасидан бажарилаётган ишларнинг ҳаммаси партия XXVII съезди талабларига тўла равишда мос тушади.

М. КОМИЛХЎЖАЕВА,
«Тошкент ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

ЯНГИ ТЕХНИКА ШАРОФАТИ

ОЛМАЛИҚ кон-металлургия комбинатининг ремонт-механика бўлинмасида меҳнат унумдорлиги бир неча баробар ошди. Бу ерда рақамли программа билан бошқариладиган бир неча станок ва роботлаштирилган комплекс ишга туширилди. Эндиликда кончилар ишдан чиққан мураккаб узеллар ва деталларнинг ўрнига янгиларини ясаш учун шошилинч буюртма билан бошқа корхоналарга мурожаат қилмайдилар.

Хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи бошқариш коллективда янги иқтисодий сиёсат ўтказишни тақозо этди. Илгари ҳамма умид фонд асосида машина-ускуналар етказиб бериш билан боғлиқ бўларди, эндиликда эса модернизациялашнинг бориши фақат бир нарсага — фойдага боғлиқ. Ўтган йили ишлаб топилган маблағнинг анча қисми замонавий станоклар ва машиналар сотиб олишга сарфланди.

Ер остида мураккаб шароитда ишлаётган бригадалар янги техника билан биринчи навбатда таъминланди. Олтинтопган конида чуқурликка ишончли равишда энергия бериб туришни таъминлайдиган подстанция фойдаланишга топширилди. Уни телемеханика контрол қилиб туради.

Қуюв цехида ҳам катта ўзгаришлар рўй берди. Бу ерда босим билан қуядиган ярим автомат линия ишга туширилди.

Ҳисоб-китобларга қараганда, янги машина-ускуналар учун қилинган харажатлар бир йил ичида қопланади.

(ЎзТАГ мухбири).

• МАВЗУГА ҚАЙТИБ

ЧОҒИМДА, Олег Сидельников газетада сатирик ҳикояси босилгандан кейин бир куни... кўрилган чоралар ҳақида мактуб олди. Чунки бир ташкилотнинг аъзолари ёзувчи тўқиб чиқарган персонажларни худди ўзлари, деб ҳисоблаганлар.

«Экологик васваса кимга керак?» сарлавҳали материал босилгандан кейин («Правда Востока», «Тошкент ҳақиқати» газеталарининг 1 март сонида) юқоридагига ўхшаш воқеа юз берди.

ЖАҲЛИНГ ЧИҚЯПТИМИ, ДЕМАК СЕН НОҲАҚСАН

Ўша мақоланинг бошланишини эслатиб ўтамиз: «Турли йиғилишларда, баъзан нуфузли йиғилишларда ҳам Бўстонлиқ районида алюминий заводи қурилишига қарши қаттиқ норозилик билдириш юзасидан «жамоатчиликка» ва ҳатто «халққа» даъватлар бирдан янграй бошлади», дейилган эди унда.

Мақола автори миш-мишларни рад этиб: бизда эътиборни қаратиш лозим бўлган ҳақиқий экологик проблемалар жуда кўп, деб ёзган, экологияга алоқадор бўлмаган бошқа эҳтиросларни авж олдиришга қаратилган «миш-миш» тарқатувчиларни фош этишга даъват этган эди.

Мана энди ўша даъватга жавоб кела бошлади. Ёзувчи Дадахон **Нурий**, шоир Муҳаммад **Солиҳ**, газетхон **Ҳ. Қаландаров**, ўз адресини кўрсатмай имзо ўрнига Раҳим Мадраҳимович **Давлатов** деб ёзган киши, халқ қўшиқлари куйчиси, «Сайҳун» ижтимоий-сиёсий ансамблининг раҳбари, журналист **Д. Ҳасанов** хат ёздилар.

Бу хатларнинг ҳаммасини босиб чиқариш учун газетада жой етишмайди, аммо улар бир-бирига жуда ўхшаш. Шу сабабли уларни умуман шарҳламоқчимиз.

Хат авторларининг мантиқини тушуниб етиш қийин. Бир томондан: ёзувчилар союзида Бўстонлиқдаги алюминий заводи муносабати билан экология проблемалари хусусида «таклиф сифатида қисман гапирилди», дейилади. Агар гапиришмаган бўлса, демак бизнинг мақоламиз улар хусусида эмас.

Аммо, иккинчи томондан, мазкур хатларнинг асосий мазмуни ...ҳақоратдан иборат: «Сизга журналист этикасини ўргатишмаганга ўхшайди», «Журналист деган юксак номни ерга урдингиз», «XX аср ўзбек адабиёти тарихига кирадиган ёзувчилар ва шоирлар тўғрисида гапириш учун сизга ким ҳуқуқ берди», деб ёзишган автор шаънига. Ҳатто бундай жумла ҳам бор: «Одамларнинг боши устида таёқ кўтариб турган сиздақалар туфайли биз йигирма йилдан кўпроқ вақтни итоаткорлик билан ва оғиз очмай ўтказдик».

Ўз гапларига қараганда, мақолада кўтариб чиқилган масалага дахли бўлмаган бу кишилар нега ғазабланишяпти?

Бу саволга жавобни ўша йиғилишда қатнашган партия ветерани **О. А. Алимовнинг** мактубидан топамиз: «Ҳозир бўлганларнинг баъзилари масаланинг тагига етмай, миш-мишлар ва уйдирмаларга асосланиб, бу миш-миш ва уйдирмаларни шу ерда ҳам тарқатишга уриндилар... Миллий манфаатлар учун жон куйдириш — миллий маҳдудлик эмас, афсуски баъзи нутқларда ана шундай маҳдудлик яққол намоён бўлди. Бу гаплар ҳам Бўстонлиқ районида гўё алюминий заводи қурилмоқчи, деган нотўғри маълумотга асосланган» («Правда Востока», 3 март).

Мен бошқалардан кўра Ориф Алимовичга кўпроқ ишонгим келади, чунки у бир умр ҳалол меҳнат қилиб, республикамиз тарихига ёзилган киши, тарихга энди кирадиганлардан эмас. Демак, юқоридаги ҳақоратлар унга ҳам қаратилганми? Агар шундай бўлса, ушбу сатрларнинг автори ўзини ана шундай ветеран билан тенглаштирганликлари учун уларга раҳмат айтади.

Энди гапнинг моҳиятига қайтайлик: янги заводлар — табиатнинг ажойиб маскани бўлган Бўстонлиқда асосий хавфдир, деб таъкидлашади хатларнинг авторлари. Журналист **С. Сайдалиев** мутахассисларнинг фикрига асосланиб ёзишича («Қишлоқ ҳақиқати» — «Сельская правда», 4 март), асосий кулфатларидан бири — ўсимликларни топтаб ташлаётган кўп минглаб моллар подасидир. Асосий кулфатлардан бири — маҳаллий хўжалик ходимларининг экологик маданияти пастлигидир, деб ҳисоблайди редакцияга келган меҳнат ветерани **А. Асилов.** Унинг колхози бутун қишлоқ сув ичадиган сой бўйида молхона қурган, шундан кейин ошқозон-ичак касалликлари билан оғриш ҳоллари кўпайиб кетди. Асосий кулфатлардан бири — коопторг арбобларининг очкўзлиги ва ваҳшийлигидир, деб ёзади газетхон **Ю. Елизаров.** Улар кетмон, болта билан наъматак буталарини чопиб ташлашяпти: сотиш учун атиргул кўчатлари етиштиришга наъматак уруғи зарур. «Бунга заводнинг нима алоқаси бор, унингсиз ҳам табиатни ҳалокатга дучор қилаяпмиз», — дейди автор алам билан.

Масаланинг моҳиятини тушуниб етмаслик мана нималарга олиб боради. «Мақола учун раҳмат», — Ўзбекистон ССР ўрмон хўжалиги министрлиги шифобахш ўсимликлар бошқармаси бошлиғи **М. Оллоёров** редакцияга телефон қилиб, миннатдорчилик билдирди.

— Экологиянинг оддий принципларини билмайдиган табиат ҳимоячилари фақат халақит беришмоқда. Шуни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман: Распутин ва Йон Друцэга ўхшаган ёзувчилар масалани чуқур ўрганганликлари туфайли табиатни самарали муҳофаза қилмоқдалар. Уларнинг китобларини қайтадан ўқиб чиқинг.

Аммо биз бу ўринда нималарга дуч келмоқдамиз?

Алюминий заводи бўлмаса ҳам «Бўстонлиқнинг қоқ марказиҒазалкентда», деб ёзади Дадахон Нурий. Гап эса Чирчиқнинг бериги қирғоғи тўғрисида бормоқда. «Алюминий заводими ёки бошқа заводми — нима фарқи бор?— деб сўрайди Муҳаммад Солиҳ. Унга атмосферани муҳофаза қилиш бош давлат инспектори **В. Конюхов** жавоб беради: «Қонунга мувофиқ равишда янги корхоналар лойиҳаси бизда давлат экология экспертизасидан ўтказилади», В. Конюхов ўз вазифасига қандай масъулият билан қарашини кўрсатиш учун эслатиб ўтамиз: у зарарли чиқитларни ҳавога чиқариб ташлаётганлиги учун катта қуюв цехларини тўхтатиб қўйган, Тошкентдаги карборунд заводини ёпиб қўйишга, кўпгина шаҳарларимизда зарарли чиқитлар ҳавога чиқариб юборишини икки-уч баравар камайтиришга эришган ташкилотнинг раҳбаридир.

Шуни ҳам айтиш керакки, Д. Нурий «Товоқсойдаги катта завод» деб атаган завод лойиҳасига ҳам бу ташкилот катта тузатишлар киритди. «Бу завод Товоқсойда эмас, балки Озодбошда, Озодбош билан Чирчиқ ўртасида, — деди «Узбекхиммаш» заводини ривожлантириш бош инженери **А. Антипов.** — Иккинчидан, у катта завод ҳам эмас, 300 киши меҳнат қилади. Учинчидан, Конюхов у ерда қуюв цехи қурилишини лойиҳадан чиқариб ташлаган. Хуллас, биз асосий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишимизга тўғри келади»...

Оппонентларимиз масалани чуқур ўрганмаганликлари шундан ҳам кўриниб турибди. Биринчи марта шундай қилишаётгани йўқ. Эсингизда бўлса, Дадахон Нурий Тошкент шаҳрида чинор ўрнига мевали дарахтлар экиш керак, деб талаб қилиб чиққан эди. Кейин эса биологлар матбуотда: ҳозирги замон шаҳарлари шароитида ўстирилаётган мевали дарахтларнинг мевасида автомобиллардан чиқаётган газдаги қўрғошин бирикмалари тўпланиб қолади ва бу мевалар заҳарли бўлади, деб изоҳлаб бердилар.

Ҳурматли ёзувчимизнинг тавсияларига амал қилинганда фарзандларимизнинг аҳволи не кечар эди?

Ёзувчи экология кўпинча этика билан чамбарчас боғланиб кетмоқда, деб жуда тўғри айтмоқда. Бунинг учун мисол излашга ҳожат йўқ. Д. Нурий ўз мактубида «Атмосферани муҳофаза қилиш давлат комитетининг раиси Н. Н. Аксарин»дан цитата келтиради: «Ҳозирга келиб, Бўстонлиқ рекреацион зона, деб аталишига ҳеч қандай асос йўқ, чунки ҳавоси шаҳарники билан тенглашиб қолди. Атмосферада карбонат ангидриди, ис, сульфид газлари, азот оксиди, углерод аралаш чанг, кукун шу даражада кўпайиб кетганки, тошкентликлар уйларидан чиқмаганлари маъқул. Бунга сабаб гўзал табиат маскани бўлган бу районда идоравий жазавага тушиб, қонунга хилоф равишда қуриб юборилган турли завод—корхоналарнинг ҳаддан зиёд кўплигидир». Н. Аксарин бу «цитата» билан танишиб чиққач, бундай деди:

— Уни судга бериш керак, аммо судга берсанг вақтинг кетади. Мен бундай гапларни ҳеч қачон, ҳеч қаерда айтган ва ёзган эмасман, наҳотки бу равшан бўлмаса?

Ҳа, равшан, Бўстонлиқ юз минглаб кишилар учун дам олиш жойи бўлиб қолди. Бўстонлиқ ҳавосини шаҳар ҳавоси билан мутлақо қиёслаб бўлмайди. Тошкентликларни уйларидан чиқмасликка гидрометеорология хизматининг нуфузли мутахассиси эмас, балки, ақлдан озган киши даъват этиши мумкин. Дадахон Нурий айтган ташкилот ҳам мутлақо бўлмаган. Бундай ташкилот ҳозир ҳам йўқ. Н. Н. Аксарин эса гидрометеорология ва табиий муҳитни муҳофаза қилиш республика бошқармасининг бошлиғидир.

Экология ва этика... Ҳа, соф виждонли ёзувчиларга қулоқ солганимизда эди, денгизни қутқариб қолардик! Масалан, Адҳам Раҳмат «Биз Сирдарёни парчалаб ташладик» деб ёзишдан қўрқмади, деб ёзишади. Унинг сўзларини ҳозир Оролни қутқариб қолиш комитетига бошчилик қилаётган П. Шермуҳамедов тўғрилади: Сирдарёни совет кишилари парчалаб ташлагани ҳақида гап бўлиши мумкин эмас, чунки унинг сувини каналлар орқали зарур йўналишларга оқизиб, буюк дарёни инсон бахт-саодати йўлида хизмат қилишга мажбур этдилар», деб ёзди. («Олий маънавият олами» китоби, Ғафур Ғулом нашриёти, Тошкент, 1978 йил, 295-бет).

Экология ва этика... Ёзувчи **А. Абдуллаев** «норозилик нотаси» билан редакцияга келди. Экологик жиҳатдан соф бўлса ҳам, Бўстонлиқ районидаги завод у кишига ёқмайди. Бўстонлиқда минглаб кишилар иш топа олмаяпти, деган эътирозга у: «Ўша ишламай юрганлар кимлар? Келгинди қурувчилар. Нима учун улар иттифоқдош республикалардан келган биродарларимиз каби иш тутишмади. Улар Тошкентни қайта тиклаб бериб, қайтиб кетишди, раҳмат уларга, хайр» деб жавоб қилди.

Экология ва этика... Яқинда совет болалар фонди Ўзбекистон бўлими таъсис конференциясида мана бундай бўлди. Докладчи, шоир Эркин Воҳидов доклад текстидан кимдир томонидан киритилган яна ўша Бўстонлиқ районидаги қурилиш — энди завод эмас, балки «қудратли алюминий комбинати» қурилиши, ундан кейин районнинг тутун билан қопланиши ҳақидаги гапларни энг сўнгги пайтда олиб ташлади. Ўзбек китобхонлари ҳам, рус китобхонлари ҳам қадрлайдиган бу таниқли шоир юксак минбардан туриб кимлардир тўқиб чиқарган уйдирмани ўз номидан такрорлашини баъзи бировлар жуда хоҳлаган эдилар.

Бундай қилиш қандай завод бўлишидан қатъий назар, фақат қурилмаса бас, Ўзбекистон энг илғор, энг онгли меҳнатчилар — саноат ишчилари армияси кўпаймаса бўлгани, деб ҳисоблайдиганлар учун зарур.

Бу Бўстонлиқ районида иш топа олмаётган меҳнатга лаёқатли 14 минг кишининг, Ўзбекистонда яшаётган ва ижтимоий ишлаб чиқаришда банд бўлмаган 600 минг нафардан кўпроқ меҳнатга лаёқатли аҳолининг тақдири қизиқтирмаётган кишилар учун керак.

Бу республиканинг энг ўткир муаммоларини эҳтиросларни ва ўз ғаразли режалари оловини авж олдириш учун фақат ўтин, деб ҳисоблаётган кишилар учун керак.

Шу ўринда биз Маркснинг сўзларини такрорлаймиз: ноҳақ воситалар билан эришиладиган мақсад адолатли мақсад бўла олмайди.

Ю. КРУЖИЛИН,
ЎзТАГ мухбири.

ЁРДАМЧИ ХЎЖАЛИКЛАР ЮКСАК САМАРАЛИ БЎЛСИН

6 март куни Фарғонада бўлиб ўтган зона семинар-кенгашида ёрдамчи хўжаликлар ишининг самарадорлигини янада ошириш масалалари муҳокама қилинди. Семинар-кенгашда Фарғона водийси областларидаги партия ва совет ходимлари, область агросаноат комитетларининг мутахассислари, йирик саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотларининг раҳбарлари ва касаба союз комитетларининг раислари қатнашдилар.

КПСС XXVII съезди талаблари асосида ёрдамчи хўжаликларни ташкил этиш ҳамда ривожлантириш борасида партия, совет ва хўжалик органлари олдида турган вазифалар тўғрисида республика Халқ контроли комитетининг раиси В. А. Хайдуров доклад қилди.

Семинар-кенгаш қатнашчилари иш тажрибасини ўртоқлашдилар, Қува ун комбинатининг, «Кувасайстекло» бирлашмасининг, Фарғонадаги 3-автобазанинг ва Қирғили умумий овқатланиш трестининг ёрдамчи хўжаликларида бўлиб, ишларни ташкил этиш билан танишдилар.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. С. Икромов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

КАНАЛ СУВЛАРИ РАВОН ОҚСИН

«Тошкент ҳақиқати», Ўзбекистон телевидениеси ва область халқ контроли комитетининг қўшма рейди

Баҳор. Кунлар юришиб қолди. Табиат қайта яшармоқда. Ариқ-анҳорларда сувлар оқадиган дамлар яқин. Шундай экан, сув шахобчалари мавсумга қандай шайланмоқда? Бу саволга жавоб топиш мақсадида Ўрта Чирчиқ, Пискент, Бўка ва Оққўрғон районларига оби ҳаёт «улашувчи» Полвонов номли Тошкент каналида бўлдик.

Аҳвол яхши эмас. Мавсумга тайёргарлик ишлари суст. Жадал ишлаши керак бўлган техниканинг кўпи канал бўйлаб қантариб қўйилган. Шундан сўнг область сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармаси раҳбарлари, пудратчи ташкилотлар вакиллари билан икки бор учрашдик. Хуллас, гап кўп, ишдан дарак йўқ. 1987—1988 йил мавсумида каналнинг 10 километри тозаланиши, 70 минг куб метр тупроқ ишлари бажарилиши лозим эди. Лекин бир қатор қурилиш ташкилотларининг айби билан канални мавсумга тайёрлаш ўлда-жўлда ётибди.

«Ташоблмелиоводстр о й» трестига қарашли 5-кўчма механизациялашган колонна бошлиғи (И. Злипушенко) кучларни кўпайтириш ўрнига 5 февралда Чирчиқ дарёси чап қирғоғи районлараро каналлари бошқармаси рухсатисиз ишлаб турган экскаваторни олиб кетиб қолди. 3-кўчма механизациялашган колонна раҳбарлари (бошлиғи В. Ехболов) ҳам ишни тугатмай шу йил 9 февралда экскаваторни бошқа объектга ўтказиб юборишди. Каналлар бошқармаси томонидан бажарилаётган ишлар ҳам секинлик билан олиб бориляпти. Область партия комитетининг аралашувидан сўнггина каналга қўшимча техника келтирилди, ишлар бироз жонлангандек бўлди.

Канални мавсумга тайёрлаш бўйича қилинган бирмунча ташкилий ишлардан сўнг ҳақиқий аҳволни билиш мақсадида яна йўлга чиқдик.

Қорасув билан Тошкент каналига бўлиниш жойида, тўғоннинг олди ҳамон лойдан тозаланмаган. Тошкент канали тўғони билан дюкер ораси 80—100 метр келади. Бу оралиққа тахминан 200 куб метрдан кўп тош йиғилиб қолган.

— Нега тозаланмаган, — сўраймиз Чирчиқ дарёси чап қирғоқ каналлари бошқармаси бош инженери Фозил Ирисметовдан.

— Тўғон олдидаги лойни албатта оламиз. Дюкергача бўлган тошларни сув ювиб кетади.

Мутахассис ҳамроҳларимиз эса бу фикрга қўшилишмади. Қалинлиги бир метрдан ортиқ қатлам бўлган тошни сув ювиб кетиши амри-маҳол. Иккинчидан эса, ювганда ҳам яна каналнинг давомига тушади. Унда иш янада қийинлашади.

Канал бўйлаб 20 километрга яқин масофани ўтдик. Ҳар ер-ҳар ерда шох-шаббалар, резина ғилдираклар, темир-терсаклар ётибди. Сув йўли аҳлат ташланадиган жарликка айланган.

Каналнинг айрим қирғоқлари емирилиб тушган. Тепадан тушган оқава сув анчагина жойларни ўйиб юборибди. Улар эса мазкур сув шахобчасининг қарови анча ёмонлашиб қолганини кўрсатиб турибди. Маълум бўлишича Оҳангарон район «ВЛКСМ 50 йиллиги» совхози лозим жойларни бетонлаштирмай дуч келган жойдан оқава сувларни оқизиб қўймоқда. Натижада қирғоқлар емирилиб, ўпирилиб тушаяпти. Ирригаторлар бу ҳақда совхоз маъмуриятига бир неча бор билдиришди, лекин натижа йўқ.

Нариги қирғоқда «Ташводстрой» трестининг 4-кўчма механизациялашган колоннасига қарашли экскаватор канал четини тозаламоқда. Иш сифати умуман ёмон эмас. Лекин экскаватор қирғоқни занжирли кавш билан тозалаётгани учун заминни ушлаб турган қамиш илдизларини ҳам чиқариб ташламоқда. Бундай жойларни тозалашда драглайндан фойдаланилса яхши бўларди. Бундай агрегат эса Тошкент экскаватор заводида яратилган эди, лекин негадир уларни оммавий ишлаб чиқариш йўлга қўйилмади.

«Ташводстрой» тресті ҳисобидан 4 экскаватор ва 2 бульдозер канални мавсумга тайёрлашда иштирок этмоқда. Буюртмачиларнинг фикрича бу трест вакиллари қатъий график асосида ишламоқдалар. Лекин «Ташоблмелиоводстрой» тресті раҳбарлари канални тозалаш, мавсумга шайлашга етарли эътибор бермаяптилар.

— Бундай келишмовчиликларга сабаб планлаштиришнинг нотўғрилигидир, — дейди 5-кўчма механизациялашган колонна бошлиғи И. В. Злипушенко, — 1986 йилда 4 миллион сўмлик иш бажарганмиз. 1987 йилда биронта техника қўшиб берилмай 4,5 миллион сўмлик иш ҳажми белгиланди. Бу йил ҳам ундан кам эмас. Шу билан бир қаторда ишни қайта қурамиз деб ишлаб чиқариш структураси ўзгартирилди. Трестимиздан район сув хўжалиги ишлаб чиқариш борқармаларига канал тозалагич механизмлар олиб берилди. Бу эски механизмлар усталарнинг етишмаслиги, эҳтиёт қисмларнинг йўқлигидан тўхтаб қолди. Аслида кейинги йилларда трестимизга янги техника деярли берилмай қўйди. Трестга бир йилда битта экскаватор ажратилади. Бу урвоқ ҳам бўлмаяпти. Техника етишмаслиги сабабли айрим объектларда иш тўхтаб қолмоқда.

Бир қараганда И. Злипушенко ҳақ. Трестдаги мавжуд техника эски, янгилари жуда оз. Республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги ирригация шахобчаларини қуриш ва ремонт қилиш корхоналарини янги механизмлар билан таъминлашга эътиборни кучайтириши зарур.

Иккинчи томондан кўчма механизациялашган колонналар раҳбарлари мавжуд техникадан самарали фойдаланиш масаласига ишчанлик билан ёндашсалар ёмон бўлмас эди. Бор экскаватор ва бульдозерлар фақат бир сменада ишлатилмоқда. Ишни бир неча сменада ташкил этиш лозим. 5-кўчма механизациялашган колонна мутахассислари олдига худди шундай масалани қўйдик. Агар 100 дона фара, 50 та генератор, 1,5 километр сим бўлса бу масала осонгина ҳал бўлар экан ва бир ярим баробар кўп ҳажмда иш бажариш мумкин.

— Агропром бу нарсаларни етказиб берса, биз бажонидил ишлардик, — дейди саволимизга жавобан И. Злипушенко.

Албатта, область агросаноат комитети ёрдам бериши керак. Айни пайтда кўчма механизациялашган колонналар коллектив пудрат ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш усулига ўтган ва уларга кенг ҳуқуқлар берилган. Бу ишларни ўзлари ҳам уддалашлари мумкин. Энг ташвишли ҳол шуки қирғоқларнинг емирилиши туфайли канал кенгайиб, чуқурлиги юзалашиб бормоқда.

Полвонов номли Тошкент канали 1940 йилда халқ иштироки, ҳашар йўли билан бунёд этилган. Унинг узунлиги 62 километр. Канал шарофати билан областимизда кўп ерлар ўзлаштирилди, пахтазорлар, боғ-роғлар ташкил этилди. Халқимизнинг ажойиб анъанаси туфайли пайдо бўлган оби ҳаёт йўлини бу даражада қаровсиз қолдириш инсофданми?! Баҳона қидирмай амалий ишга киришиш зарур. Область сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармаси, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги канални равон оқадиган даражага келтириш ва ундан фойдаланишни яхшилаш юзасидан шошилинч тадбирлар кўришсагина мақсадга эришмоқ мумкин.

А. УМАРХЎЖАЕВ,
область халқ контроли комитети раисининг ўринбосари.

Н. НАЖМИДДИНОВ,
Ўзбекистон телевидениеси редактори.

Б. ПЎЛАТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Ушбу рейд материаллари бўйича кўрсатувни Ўзбекистон телевидениесининг II программаси орқали 11 март куни соат 21.00 да томоша қилишингиз мумкин.

ШАРОИТ ЯХШИ—ИШ ЯХШИ

ТОШКЕНТ районидаги «Ленинград» совхози сут-товар фермасида чорвадорларга яратиб берилаётган шароитлар маҳсулот кўпайишига сезиларли таъсир кўрсатмоқда. Яқинда хўжаликда соғувчи ва молбоқарларга янги, саунали ҳаммом қуриб ишга туширилди.

Замонавий чорвадорлар уйининг шундоққина ёнига жойлашган ҳаммомга мўъжазгина теплица орқали ўтилади. Теплицада турли хил ош кўклар ва резаворлар етиштирилади. Чап томондаги эшикка физиотерапия кабинети деб ёзиб қўйилган. Кабинетга замонавий медицина асбоб-ускуналари ўрнатилган. Бу ерда врач ҳафтанинг маълум кунлари келиб, чорвадорларни кўрикдан ўтказиб туради. Бундан ташқари битта ҳамшира фермада ҳар куни навбатчилик қилади. Кейинги хонага ўтамиз. Бу ер дам олиш хонаси, ҳаммомдан чиққандан сўнг бир пиёла иссиқ чой ичиб, ҳордиқ чиқаришга мўлжалланган.

— Кейинги йилларда совхозимизда чорвачиликни ривожлантириш борасида анчагина ишлар амалга оширилди, энг муҳими одамларга эътибор кучайди, — дейди пешқадам соғувчилардан бири Р. Тинибоева, — жумладан, озуқа цехи, чорвадорлар уйи қурилди. Дам олиш хонасида барча шарт-шароитлар муҳайё қилинган. Ишдан сўнг яхши ҳордиқ чиқариш мумкин. Хоҳлаганлар шахмат-шашка ўйнаши, газета ва журналларнинг янги сонларини ўқиб, дунё воқеаларидан хабардор бўлишади.

Ошпазимиз Ўткир Муҳамедов тайёрлаган мазали овқатлар ҳам барчага манзур бўлаяпти. Охунбобоев номли қишлоқ матлубот жамияти сотувчисиз ишлайдиган магазин ҳам очиб қўйган. У ердан ўзимизга керакли нарсаларни олишимиз мумкин. Шароитнинг яхшиланиб бориши ишимизнинг унумли бўлишига, маҳсулот салмоғининг ортишига олиб келмоқда.

Соғувчи ҳақ гапни айтди. Қаердаки кишиларга яхши шароит яратилган бўлса, ўша ерда иш олға боради. Буни «Ленинград» совхози сут-товар фермаси мисолида ҳам кўрса бўлади. Хўжаликда 1988 йилнинг ўтган даври мобайнида 99 тонна сут соғиб олинди. Бу ўтган йилдагидан анча кўпдир.

М. РИХСИЕВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

АҲОЛИНИНГ ТАЛАБИ НОЎРИНМИ?

КАЛИНИН районидаги «Партия XX съезди» колхозининг айрим кўчаларида электр симлари ҳам, симёғочлар ҳам эскириб, чироқлар хиралашиб кетган. Район электр тармоқлари бошқармаси уларни янгилашга яхши эътибор бермаяпти, бошланган ишлар охирига етказилмай, чала ташлаб кетилмоқда.

«Олти ойдан бери кутамиз» (1988 йил 19 январь) сарлавҳали танқидий мақоладаги мана шу камчиликлар текширув вақтида тўла тасдиқланган. Район агросаноат бирлашмаси раиси А. Ғаффоровнинг шу мақола юзасидан ёзиб юборган жавоб хатида баъзи кўчаларга янги симёғочлар ўрнатилиб, сим тортилмаганлиги эътироф этилади.

Лекин гап аҳолининг асосий талабига келганда район электр тармоқлари бошқармаси айнан тескари иш қиляпти. Жавобда таъкидланишича, Қатортол қишлоқ Совети ижроия комитетининг қарори билан ўша кўчалардаги дарахтлар 15 мартгача кесиб ташлангач, симлар тортилиб линиялар ишга туширилади. Аҳоли эса **«Чироқларимизни ёруғроқ қилиш учун наҳотки дов-дарахтни кесиб ташлаб, кўчани шипшийдам қилиш шарт бўлса»** деб ажабланишган эди.

Демак, район электр тармоқлари бошқармаси шикоят хати авторлари талабини рад этмоқда. Балки соҳанинг қонун-қоидасида шундайдир, электр линиялари дарахт шох-шаббалари орасидан ўтмаслиги керакдир. У ҳолда жавоб хатида тушунтириш бериш керак эди.

БУГУНГИ МОСКВА

БУГУН СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ ПЕТРОГРАДДАН МОСКВАГА КЎЧИБ ЎТГАНИГА 70 ЙИЛ ТЎЛДИ.

● МАМЛАКАТ четида жойлашган Петроград ўша суронли йилларда мустаҳкам пойтахт вазифасини ўтай олмасди. Ички ва ташқи душманлар тазйиқи туфайли янги ҳукуматнинг бу ерда ишлаши хавфли эди. Шунинг учун ҳам Олий Ҳарбий Кенгаш тавсиясига мувофиқ В. И. Ленин пойтахтни Москвага кўчиришга қарор қилди.

1918 йил 10 мартда ҳукумат аъзолари махсус поездларда Петрограддан жўнаб кетдилар. 11 мартда эса улар Москвага кириб келишди. Суратда: Ватанимиз пойтахтининг бугунги жамоли.

ТАСС фотохроникаси.

ҚАҲРАМОНЛАР МУЗЕЙИ

В. И. Ленин номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат университети Шарқ факультетида Афғонистон республикасида хизмат қилган интернационалист-жангчилар ҳақида ҳикоя қилувчи музей очилди.

Жамоатчилик асосида ташкил этилган мазкур музейда Афғонистонда ўз интернационал бурчини бажариш чоғида қаҳрамонларча ҳалок бўлган собиқ студентлар хотираси тикланди. Булар ўлимидан сўнг «Халқлар дўстлиги» ордени билан тақдирланган Р. Собитов, «Қизил юлдуз», «Жасурлиги учун» медаллари ҳамда Жанговар Қизил Байроқ ордени соҳиби У. Мирсоатов, Қизил Юлдуз ва Афғонистон Республикаси орденларига сазовор бўлган Б. Ширқулов ва «Жасурлиги учун» медали нишондори Р. Толиповлардир.

Экспозициядан шунингдек, Афғонистонда хизмат қилиб қайтган, энди эса ўқишни давом эттираётган факультет студентлари — собиқ жангчи интернационалистларнинг расмлари, кийимлари, улар ҳақида эълон қилинган мақолалар ҳам ўрин олган.

Музейнинг очилиш маросимида Ўзбекистон чет эллар билан дўстлик ва маданий алоқалар жамияти ходимлари, Собир Раҳимов район партия комитети вакиллари, университет ўқитувчилари, студентлар ҳамда ҳалок бўлганларнинг яқин қариндош-уруғлари қатнашдилар.

Факультет декани, профессор Т. Сатторов мазкур маросимни қисқача кириш сўзи билан очиб, музейнинг ташкил этилиши студентларни коммунистик ва интернационализм руҳида тарбиялашда муҳим восита бўлиб қолажаги ҳақида гапирди. Шундан сўнг университет партия ташкилоти секретари Р. Набиулин, профессор Ш. Шомуҳамедов, катта ўқитувчи Е. Космина, 4-курс студенти Д. Долимовлар сўз олиб ҳалок бўлган қаҳрамонлар, уларнинг студентлик йиллари ҳақида ҳикоя қилиб бердилар.

Шундан сўнг Афғонистонда хизмат бурчини ўтаб келиб, ўқишни давом эттираётган студентларга «СССР Қуролли кучларининг 70 йиллиги» медали топширилди. Мукофотланган студентлардан С. Саидназирхонов, А. Сахиев, Х. Шокиров, М. Юсупов, Р. Абдуқосимов ҳамда Р. Ёқубжоновлар сўзга чиқиб, эл-юрт тинчлиги учун ҳамиша шай турганликлари ва партия-ҳукуматимизнинг ғамхўрликларидан миннатдор эканликларини фахрланиб баён этдилар.

Т. СОБИТОВА,
ТошДУ ўқитувчиси.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ИДОРАСИ

МАРТ ОЙИДА

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ ШАҲАРЛАРИ ВА РАЙОНЛАРИ ЭКРАНЛАРИГА ЎЗБЕК ТИЛИГА ДУБЛЯЖ ҚИЛИНГАН БАДИИЙ ФИЛЬМЛАРНИ ЧИҚАРАДИ

«АРМОН»

Сценарий муаллифи — Юсуф РОЗИҚОВ.
Режиссёр — Санжар БОБОЕВ.
РОЛЛАРДА. Бекзод ҲАМРОЕВ, Жамшид ЗОКИРОВ ва бошқалар.

Бу фильм «Ишбилармон» одамлар тўрига тушиб қолган ва жаҳолат, маънавий қашшоқлик, тамагирлик оламига қарши курашиш заруратини тушиниб етган ёш ўзбек йигити шахсининг вояга етиши ҳақида ҳикоя қилади.

«ЎЗБЕКФИЛЬМ» КИНОСТУДИЯСИНИНГ МАҲСУЛОТИ.

«АКСЕЛЕРАТКА АЁЛ»

Сценарий муаллифлари — Дмитрий ИВАНОВ, Владимир ТРИФОНОВ.
Ролларда: Ирина ШМЕЛЁВА, Никита МИХАЙЛОВСКИЙ, Рома ФИЛЛИПОВ, Галина ПОЛЬСКИХ, Пётр МЕРКУРЬЕВ, Игор КВАША ва бошқалар.

Бу детектив фитна ҳақидаги эксцентрик комедиядир. Фильм қаҳрамони — жиноий қидирув ишларида ишлашни орзу қилган кечаги мактаб ўқувчиси Анюта қўрқув ва хавф-хатарни ичига ютиб мустақил равишда қидирув ишлари олиб боради ва автомашиналар олиб сотиш билан шуғулланиб келган чайқовчилар тўдасини фош этади.

«ЯГУАР»

Марио Варгас Льоснинг «Шаҳар ва итлар» романи асосида
Сценарий муаллифлари — Себастьян АЛАРКОН, Татьяна ЯКОВЛЕВА.
Режиссёр — СЕБАСТЬЯН АЛАРКОН.
РОЛЛАРДА: Сергей ВЕКСЛЕР, Артём КАМИНСКИЙ, Адель АЛЬ-ХАДАД, Сергей ГАЗАРОВ, Янина ХАЧАТУРОВА ва бошқалар.

Фильм ўз кучи ва жасурлиги туфайли Ягуар лақабини олган ҳарбий билим юрти курсанти ҳақида ҳикоя қилади. Ўз дўстининг ўлдирилиши тарихига аралашиб қолган курсант жаҳолат фалсафасининг тутуруқсизлигини тушуниб етади ва ҳақиқий инсоний қадр-қимматни эъзозлашни афзал деб билади.

Ўткир сюжетли бу фильм воқеаларига Перу ёзувчиси М. В. Льос романи таҳлилидаги ҳозирги Чилидаги ҳодисалар асос қилиб олинган.

«МОСФИЛЬМ» КИНОСТУДИЯСИНИНГ МАҲСУЛОТИ.

Ҳамзахонлик кунлари

У САҲНАНИ СЕВАР ЭДИ

ЎЗБЕК совет театри тарихи Ҳамза номи билан боғлиқ. У биринчи драматург, режиссёр, актёр, композиторгина эмас, Ўзбекистонда биринчи бўлиб хотин-қизларни саҳнага олиб чиққан ташвиқотчи ҳамдир.

Инқилоб куйчисининг театр ишларини йўлга қўйишдаги ташкилотчилик ва иш юритувчилик фаолияти алоҳида саҳифани ташкил этади. Ҳамза фондида унинг сайёр ва муқим труппа тузиш фаолиятига оид ҳужжатлар, лойиҳаларнинг хомаки нусхаси сақланган. Бу ҳужжатларда труппа тузишдаги зарур шартлар келтирилган, бажарилиши лозим бўлган ташкилот иши, ташкилот штат шўъбаси, ташкилот сметаси, ташкилотнинг илмий кучини кузатув каби ишлар кўрсатилган.

Ҳамза театр труппаси тузишда бажарилиши лозим бўлган ташкилий ишлар билан бир қаторда актёрлар ва режиссёрларнинг вазифалари, режиссёр ва актёрлар ўртасидаги муносабатларнинг қонун-қоидаларини ҳам ишлаб чиққан. Архивда сақланувчи ҳужжатлар Ҳамза томонидан тузилган бу қонун-қоидалар, низомлар труппанинг умумий мажлисида ўрганилган, кўрсатилган шартлар бир оғиздан қабул қилинганини тасдиқловчи «Артистлар билан режиссёрлар ораларидаги қонун (1919, 27 авг.)даги мажлиснинг 3-моддасида режиссёрликка Ҳамза Ҳакимзодани бир оғиздан сайлади. Режиссёрнинг тубандаги қонунларининг ҳар бирини текшириб кўриб, итоат билан бир оғиздан қабул қилиб имзолар чекдилар» мазмундаги мажлис протоколлари мавжуд. «Саное нафиса» труппасини ташкил қилиш ишларига оид бир ҳужжатнинг давомида «Артистлар билан режиссёрлар ораларидаги қонун»нинг 13 шарти келтирилади.

Ҳамза ишлаб чиққан театр труппасига оид қонун-қоидалар, театр тузишдаги лойиҳаларнинг шартлари билан танишар эканмиз, улар кейинчалик театр билан боғлиқ қўлланмаларнинг асосини ташкил этишда замин бўлган дейишимизга асос беради.

Ҳамза актёр ахтариш, спектакль, концертлар бериш, труппа тузиш каби масалалар билан бир қаторда ижрочиларнинг саҳна маҳоратини ошириш масалалари билан ҳам шуғулланган. У саҳнада ўйновчи актёрни «духовой мусиқага, қиллик мусиқага, миллий мусиқага, овоз, нота, рояль, фирқа тарихидан лекция, гимнастика» каби масалалардан хабардор этиш лозим деб биладн.

Вақт ўтиши билан театрга бўлган қизиқиш одамларда ортди. Халқ театр томошаларига ўз ихтиёри билан оқиб кела бошлади. Улар орасида фақат томоша кўргани эмас, балки театрда ишлаш иштиёқи борлари ҳам топилди. Даставвал, Ҳамза актёр ахтариб, саҳнада ишлашга одамларни кўндириб юришга тўғри келса, эндиликда ўз ихтиёрлари билан труппага иш сўраб келувчилар сони кўпайди. Труппага артистликка олишни сўраб, шоир номига ёзилган аризалар Ҳамза фондида маълум бир қисмни ташкил этади. Бу каби аризалар Ҳамзанинг актёр топиб саҳнада ўйнашга кўндириш эмас, балки эндиликда актёр танлаш имконига ҳам эга бўлганини кўрсатади. Ҳамзанинг 1924 йилнинг 7 декабрида артист сўраб ёзган хатига Обиджон Иброҳим имзоси билан **«...умумий йиборилган кишилардан лаъқатсизлари бўлса қайтаринг, бошқа топишга ҳаракат қиламан»** деб ёзган жавоб хати буни тасдиқлайди.

Ҳамза актёр тайёрлаш масаласига доимо эътибор билан қараган. У фақат ўзи ишлаган труппаларга актёр йиғмай, зарурати бўлган ҳолларда бошқа труппаларга ҳам актёрларни тавсия этган. 1925 йилнинг 20 январида Хатирахоним исмли аёлнинг аризасига **«Агарда репетициядан талантли чиқса олувингиз матлубдир»** деб ёзиб, труппа режиссёрига йўллайди. Труппа режиссёри эса **«Ҳамза афандига. Ушбу хонимни тиллари ўзбекчага келишмагани учун ўзингизга қайтардик»** деган ва **«Ушбу тасдиқ учун коллектив раиси»** деб қўшимча имзо ҳам чекилган.

Ҳамзанинг Хоразмда театр труппаси тузиш борасида олий муфаттиш идорасига ёзган баённомаси санъаткор учун кадр етиштириш масаласи, янги-янги театр труппалари тузишга кўмаклашиш каби масалалар ҳамиша кун тартибидан тушмай келганини кўрсатади.

Баённомадан маълум бўлишича, Ҳамза 1923 йили хизмат юзасидан Урганчда бўлиб, ўзбек театр труппаси билан Хоразмда спектакллар қўяди. Шу сабаб билан унинг Урганчда маълум муддат бўлишига тўғри келди. У олдига қўйилган вазифа — томоша қўйиш билан чекланиши мумкин эди. Аммо чекланиш унинг табиатига зид бўлган. Унинг фикрича, ҳар бир киши ўзига юкланган маълум вазифани бажариш билан чегараланиб қолмай, бирон фойдали хизмат кўрсатмоғи лозим.

Ҳамза олдига белгиланган вазифани бажариш билан бир қаторда Хоразмда маҳаллий театр труппаси ташкил этиш масаласини кўтаради ва бу борада ўз ёрдамини аямайди.

Ҳамза фақат ўзи бошчилик қилаётган труппа спектаклларида банд бўлмай, балки ўзи етиштирган шогирдлари саҳналаштирган пьесаларда ҳам уларнинг илтимосига кўра зарурат туғилган чоғларда ўйнаб келган. Қуйида келтирилган хат буни тасдиқлайди.

«Муҳтарамлик устодим Ҳамзахон афандига.

Етуб ҳузурларига маълум ўлғайким, ушбу кун «Туҳматчилар жазоси»ни ўйнамоқға эълоннома ёзиб, билетларнинг сўмдан қилиб соттирдим. Эмди шунга нима қиламиз, албатта ўзингиз келарсиз, рифтитсада бўлувингизни ўтинаман. Жон оға, бир иш қилиб бўлсада, ёрдам қилинг деб ёзувчи Тожизода. Жавобини кутаман. 1921, 9 июль».

1922 йил 21 майида Ҳамза область партия комитети томонидан расмий кўрсатма олади. Кўрсатмага биноан у Амударё областида ўзбек-туркман театр труппаси ташкил этиши лозим эди. Бундан мақсад маҳаллий театр ишларини йўлга қўйиш ва маҳаллий халқ ҳаётига оид репертуар планини ишлаб чиқиш эди. Ҳамза ҳисобида шу сингари театр труппаларининг сони бир қанчани ташкил этади. Расмий кўрсатма бўлмаган ўринларда у ўз ихтиёри билан масъул ташкилотларга мурожаат этиб, ўз ёрдамини таклиф этади.

Ҳамза қайдларидан бирида: «Маълумки, ҳар бир элнинг донғини сақлаган ўз адабиётидир. Шу адабиётни жонли ва нафис кўрсатадургон ери саҳнасидир. Яна шул адабиётни жон йўсинида танасиға ўрнаштирадурғон, шубҳасиз мусиқавий қўшиғидир...» деб ёзади. Ҳамзанинг бу сўзлари унинг ҳаёти ва ижодининг моҳиятини ташкил этади.

Р. ИБРОҲИМОВА,
филология фанлари кандидати.

«ТОШБОЛТА ОШИҚ» ҒАЗАЛКЕНТДА

Муқимий номидаги ўзбек Давлат музикали драма ва комедия театри артистлари Бўстонлиқ район меҳнаткашлари ҳузурида бўлдилар.

Ғазалкент маданият саройида театрнинг бош режиссёри, Ўзбекистон ССР халқ артисти Б. Ихтиёров қайта саҳналаштирган «Тошболта ошиқ» спектакли намойиш этилди. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ҳ. Шарипов, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати О. Ғозиева, С. Одилов ва Е. Ҳурмобоевлар ўз чиқишлари билан томошабинларни мамнун этдилар.

З. ОРТИҚОВА.

ДИПЛОМГА САЗОВОР БЎЛДИ

ТОШКЕНТДАГИ 17-ҳунар-техника билим юртининг ўқувчилари химия дарсида анъанавий доска ва бўрсиз шуғуллана бошладилар. Янги химия кабинетида жиҳозланган химиявий элементлар магнит жадвали уларнинг машғулотларни мароқли ўйинга айлантиришларига имкон берди. Жадвал бо лалар йиғма алифбосига ўхшаб кетади. Унинг ёрдами билан формулалар чиқарилади, тенгламалар тузилади, масалалар ҳал этилади. Билим юртида кабинетни жиҳозлашда ҳам анчагина ишлар қилинди. Бу ерда ўрнатилган приборлар, электрон стендлар ва схемаларнинг кўпини ўқувчилар ўз қўллари билан ясаганлар. Кабинет ҳунар-техника билим юртлари орасидаги Бутуниттифоқ кўрик-конкурс якунлари бўйича иккинчи даражали диплом билан мукофотланди.

(ЎзТАГ).

I МАЙГАЧА

Тошкент области алоқа корхоналарида

АҲОЛИ ВА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИГА ҲАММА ТУРДАГИ АЛОҚА ХИЗМАТИ КЎРСАТИШ МАДАНИЯТИ ИККИ ОЙЛИК

КЎРИГИ ЎТКАЗИЛАДИ

Ҳурматли ўртоқлар!

Аҳолига алоқа хизмати кўрсатишни янада яхшилаш мақсадларида Сизлардан анкета орқали иш жойингиздаги ёки яшаб турган ерингиздаги алоқа корхоналарининг хизмат кўрсатиш маданияти ва иш сифати юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларингиз, таклифларингизни баён қилишингизни сўраймиз.

1. Ўзингиз хизматидан фойдаланаётган алоқа бўлимининг иш режими Сизни қаноатлантирадими? Алоқа хизмати ишини яхшилаш бўйича Сизнинг таклифларингиз:

Алоқа бўлимининг номери ёки номини кўрсатинг.

2. Иш режимининг бузилиш ҳоллари содир бўлиб турадими?

(Кеч очилади, эрта ёпилади),

(танаффус соатига риоя қилинмайди)

3. Шикоят ва таклифлар китобидан Сиз бемалол фойдалана оласизми?

(ҳа, йўқ)

4. Мазкур алоқа корхонасидаги хизмат кўрсатиш сифати (қониқарли, қониқарсиз)

(қўполлик, эътиборсизлик ҳоллари учраган тақдирда тегишли жумланинг тагини чизинг)

5. Сиз алоқа бўлимига мурожаат қилган вақтда қайси турдаги алоқа хизматларидан фойдалана олмадингиз (хатлар, телеграммалар, пул жўнатмалари, посилкалар, бандероллар жўнатиш, шаҳарлараро телефон сўзлашувидан фойдаланиш, даврий матбуотни, почтани, пенсия, ёрдам пули ва бошқаларни уйга элтиб бериш)?

6. Маркалаштирилган маҳсулотлар ассортименти (конвертлар, открикалар, бадиий маркалар) Сизни қаноатлантирадими, Сиз мавжуд маркалар турига яна қандай қўшимчалар бўлишини хоҳлардингиз?

7. Сиз алоқа бўлимининг қониқарсиз иши юзасидан юқори ташкилотларга (район, шаҳар ва алоқа узеллари) мурожаат этганмисиз ва Сизнинг истагингизни қай тарзда қондиришган?

8. Алоқа бўлимидаги мавжуд ахборот материаллари — реклама, хизматлар рўйхати, таърифлар, бланкаларни тўлдириш нусхалари ва ҳоказолар Сизни қаноатлантирадими?

9. Алоқа корхоналаридаги хизмат кўрсатиш маданияти: мижозлар учун шарт-шароитлар, хоналарнинг эстетик жиҳозланиши, аниқ-пухта ишлаш, хушмуомалалик, ходимларнинг диққат-эътибори ва ҳоказолар ҳақидаги Сизнинг фикр-мулоҳазаларингиз?

СИЗЛАРДАН ЎЗ ФИКР-МУЛОҲАЗАЛАРИНГИЗНИ (анкетани газетадан қирқиб олиб тўлдиргач) ҚУЙИДАГИ АДРЕСДА ЖОЙЛАШГАН КЎРИК НАТИЖАЛАРИГА ЯКУН ЯСОВЧИ КОМИССИЯГА ЙЎЛЛАШИНГИЗНИ СЎРАЙМИЗ: **700060, Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 17-уй. Тошкент область алоқа ишлаб чиқариш-техника бошқармаси.**

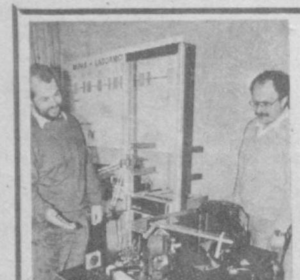

● ГЕРМАНИЯ Федератив Республикасидаги «Кайзер треде» фирмаси совет «Лицензинторг» ташқи савдо бирлашмаси билан космосни тадқиқ этишда қатнашиш истагини билдирди. Суратда: фирма лабораториясида.

Г. КУЛЬБИЦКИЙ фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

СОВЕТ—КАНАДА ЮРИШИНИНГ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

ОТТАВА, 9 март. (ТАСС). Канада Бош министри Брайан Малруни чанғида Арктика оша Совет—Канада юриши қатнашчиларининг табрик телеграммасига жавобан сешанба куни шу юриш қатнашчиларига телеграмма йўллади. Унда бундай дейилади:

«Қутб ошадиган экспедиция барча аъзолари номидан юборган табрик телеграммангизни қувонч билан олдим.

Сизларнинг дунё чўққиси орқали ўтишингиз мардликка, тасаввур ва жасоратга бой бир ҳаракатдир. Бу юриш шимолни ўзлаштиришда иккала халқ ўртасидаги ҳамкорлик даражасининг ҳам рамзидир.

Қутб ошадиган экспедиция мамлакатларимиз ўртасида тинч ҳамкорликни, Арктикани ривожлантириш ҳамда халқларимиз ўртасида ҳамжиҳатликни яхшилаш ишига хизмат қиладиган ҳамкорликни кўзлаб, бундан буён сарфланадиган куч-ғайратларнинг даракчисидир.

Кийин саёҳатингизда сизларга муваффақият тилайман!»

БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

КОБУЛ, 9 март. (ТАСС). Афғонистон пойтахтидаги Хайратон порти районида соҳилни мустаҳкамлаш ишларини ўтказиш ва у ерда кемалар тўхтайдиган жойлар қуриш тўғрисида Совет — Афғонистон битими имзоланди. Бу ишларни Совет Иттифоқи Афғонистонга ана шу мақсадлар учун кредит бериши ҳисобига пудрат шартлари асосида совет томони бажаради.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

● ДАМАШҚ. 35 яшар Хадар Ҳамидани Мазраа аш Шарқия қишлоғида Исроил босқинчилари оғир ярадор қилганларидан кейин у сешанба куни Рамаллах шаҳрининг касалхонасида ўлди. Бу ерда олинган хабарларга кўра, Наблус шаҳрида ҳамда фаластинлик қочоқларнинг Балата ва Ал-Жалазун лагерларида Исроил қўшинлари билан тўқнашувлар чоғида кам деганда яна беш нафар фаластинлик яраланган. Исроил армияси босиб олган Суриянинг Жўлон тепаликларида Исроил ҳарбий трибунали босиб олинган араб ерларидаги ҳозирги қўзғолонда қатнашганлиги учун 7 кишини турмага ҳукм қилди.

● ВАШИНГТОН. Панама қирғоқларига бевосита яқин жойда Американинг жосус кемаси сузиб юрганлиги муносабати билан Панама маъмурлари Қўшма Штатларга норозилик билдирдилар. Панама ҳарбий разведкаси хизматининг маълумотларига кўра, кема замонавий радиоэлектрон ускуналар билан жиҳозланган бўлиб, унинг ёрдамида телефондаги сўзлашувларни эшитиб олиш, радиосигналларни тутиш ҳамда ер сунъий йўлдошлари орқали алоқа каналларини назорат этиб туриш мумкин.

● ЛУАНДА. Ангола халқ озодлик қуролли кучларининг (ФАПЛА) аскарлари Намибия чегарасидан тахминан 600 километр масофадаги Бие вилоятида жойлашган Квемба шаҳри яқинида бўлган жанглар чоғида Жанубий Африка агрессорларининг иккита танкини мажақладилар ва кўплаб ҳарбий техникасини ўлжа олдилар.

● ЛИССАБОН. Африка ғарбий соҳили яқинидаги чоғроқ орол давлат — Сан-Томе ва Принсипи Демократик Республикасида давлат тўнтариши қилишга уринишнинг олди олинди.

(ТАСС, 9 март).

АСЬЮТДА ИСЛОМ ЭКСТРЕМИСТЛАРИ БИЛАН ТЎҚНАШУВЛАР БЎЛДИ

ҚОҲИРА, 9 март. (ТАСС). Экстремист Ислом гуруҳларига мансуб бўлган студентларнинг катта бир группаси душанба куни кечқурун Юқори Мисрдаги Асьют шаҳрида безбошлик қилдилар, деб хабар қилди МЕНА ахборот агентлиги. Тўппончалар, пичоқлар, металл занжирлар ва таёқлар билан қуролланган экстремист студентлар кечаси ўтказилаётган концерт залига бостириб кириб, жанжал кўтардилар, тартиб ўрнатиш учун етиб келган полициячиларга ўқ отдилар.

Маъмурларнинг қарорига кўра, хавфсизлик кучлари экстремистлар эгаллаб олган залга ҳужум қилиб, қуролярoғ ва кўздан ёш оқизадиган газ ишлатдилар. Экстеремистлардан 69 киши қамоққа олинди, улар қўлидаги бир неча тўппонча, шунингдек қуроляроғлар мусодара қилинди. Прокуратура органлари тергов бошладилар.

Маъмурларнинг хабарига кўра, Асьют университетида ҳам, шаҳарда ҳам аҳвол ҳозир нормаллашди.

● САНДИНОЧИЛАР халқ армияси Никарагуани аксилинқилобчилардан тозаламоқда. Суратда: сандиночилар портловчи қурилмани кўздан кечиришаяпти.

А. КУРГУЗЕВ фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

Редактор ўринбосари
С. Ғ. МУСАЕВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916. 325748; масул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750; БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; идеология — 325778; саноат капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; совет қурилиши — 325733; адабиёт ва санъат — 325553; маданият — 325767; социал масалалар — 325556; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325645; эълонлар бўлими — 325727.

Р. 08589. А. 1560. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12